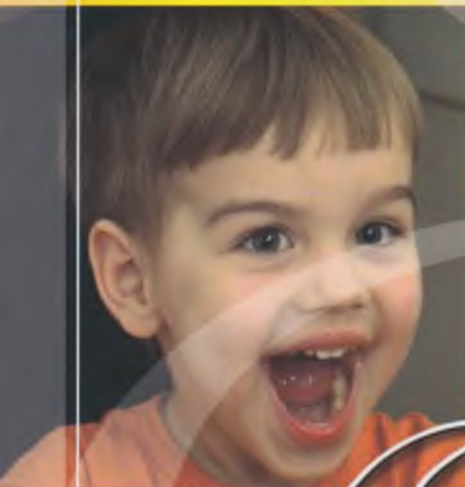

74.57

М. 01

*Торачди
логонедда*

А. Я. Малярчук

ВИПРАВЛЕННЯ ВАД МОВЛЕННЯ

Звук **р, р'**

 Літера
Видавництво

А. Я. Малярчук

44.57
М 21

ВИПРАВЛЕННЯ ВАД МОВЛЕННЯ

Звук *р, р'*

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України

НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА
БІБЛІОТЕКА м. МИКОЛАЄВА
30900713
м. Миколаїв, вул. Адміральська, 31

Видовництво
літера

187541

ББК 74.3
M21

**Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(лист № 1/11-3459 від 08.08.2003 р.)**

Малярчук А. Я.

M21   **Виправлення вад мовлення : звуки Р, Р' : навчальний посібник /**
А. Я. Малярчук. – К. : Літера ЛТД, 2009. – 104 с. : іл.
ISBN 978-966-2032-55-0

Пропонований дидактичний матеріал — це посібник для виправлення вад мовлення. Він може бути використаний у роботі з дітьми, мовленнєві недоліки котрих виявляються як у порушенні вимовляння окремих звуків, так і в порушенні фонематичної системи та лексико-граматичної будови мовлення.

Рекомендовано вчителям-логопедам, вчителям і вихователям шкіл та дитячих садків. Стане у пригоді батькам для самостійної роботи над розвитком мовлення у дітей.

ББК 74.3

ISBN 978-966-2032-55-0

© А. Я. Малярчук, 2009
© «Літера ЛТД», 2009

ПЕРЕДМОВА

Дайте дитині в руки малюнок,
і вона заговорить.

К. Д. Ушинський

Більшість дітей дошкільного і молодшого шкільного віку мають правильне мовлення. Однак серед дітей, які вступають до школи, а також серед учнів початкових класів трапляються такі, які мають різні мовленнєві вади. Деякі з цих вад можуть впливати на навчання дітей в школі.

Якщо у дитини порушено, наприклад, тільки вимовляння звуків (фонетичне порушення мовлення), це не заважає її навчанню. Але у разі порушення звуковимови і неправильного розрізняння звуків та їх сполучень на слух (порушення фонематичного слуху, тобто фонетико-фонематичне порушення мовлення), у дитини виникають труднощі в оволодінні читанням та письмом. Крім недостатньо розвиненого фонетико-фонематичного мовлення, у дитини може ще спостерігатися недостатньо розвинена лексико-граматична будова мовлення (загальне недорозвинення мовлення), що так само впливає на її навчання. Такі діти насамперед потребують логопедичної допомоги і надавати її бажано у спеціальних логопедичних закладах або логопедичному пункті з 4—5 років (а дітям з порушенням звуковимови — з 5 років).

Правильна та вчасна організація логопедичної роботи є запорукою усунення мовленнєвих недоліків, що, в свою чергу, впливає на підвищення успішності учнів. Цей посібник може бути використаний як логопедами, так і вихователями, педагогами та батьками. Проте перш ніж батькам починати виправлення порушень мовлення, слід звернутися до логопеда.

У посібнику наведено велику кількість малюнків, добраних у певній послідовності (звук, що вивчається, перебуває в різних сполученнях: у відкритому складі, на початку слова, в середині слова, у закритому складі, у сполученні з приголосними тощо).

Матеріал розташовано таким чином: праворуч розміщено малюнки, ліворуч — завдання до цих малюнків.

Головною метою завдань є закріплення вимовляння окремих звуків, розвиток фонематичного сприймання, аналізу та уявлення, збагачення словникового запасу через уточнення значення слів, тлумачення мовних зворотів (у загадках, віршах, скоромовках, приказках і т. ін.). Опрацьовуючи одні й ті самі слова в різних завданнях, діти запам'ятовують їх, збагачують свої знання про них. Розвиток граматичної структури мови забезпечується шляхом зміни речень та словосполучень за зразком, відповідей на запитання, переказів, складання оповідань, підбору слів-прикметників з узгодженням їх у роді та числі.

Ці завдання одночасно розвивають у дітей увагу, пам'ять, самоконтроль, логічне мислення, любов до рідної мови. Крім того, фіксуючи увагу на окремому звукові (букві), дорослий спонукає дитину до розвитку фонематичної системи, кінестетичних відчуттів.

Діти дошкільного віку всі завдання виконують усно, і тому письмові завдання для них не передбачено. Але для дітей шкільного віку їх слід використовувати.

Приклади письмових завдань до малюнків

1. Прочитайте підпис під малюнком, запам'ятайте його написання та запишіть по пам'яті. Перевірте написання. Підкресліть літеру, що вивчається (наприклад, **р**). Потім складіть речення за малюнками, кращі речення запишіть, підкреслюючи слово із заданим звуком. (Слова зі звуком [л] не включати в речення.)

2. Випишіть у два стовпчики слова з парними звуками [р, р'] або з опозиційними [р-л]. Підкресліть **р** однією рисочкою, **л** — двома. Придумайте речення з цими словами та запишіть їх.

3. Підберіть слова-означення з потрібним звуком до малюнків, запишіть їх парами, підкреслюючи задану букву. Наприклад, до слова «риба» — «річкова риба», до слова «троянда» — «рожева троянда» тощо.

4. Розглядаючи сюжетні малюнки, знайдіть слова із заданим звуком, потім з парними звуками. Запишіть їх у стовпчик під відповідною літерою, підкресліть у них букви, що вивчаються. Складіть з цими словами речення, логічно пов'яжіть їх одне з одним, щоб вийшло оповідання (усно чи письмово).

5. Виберіть із скоромовок, віршів та оповідань слова із заданим звуком та запишіть їх у стовпчик під відповідною буквою.

6. Придумайте та запишіть слова із заданим звуком або звуками, щоб ці слова склалися з 3, 4, 5, 6, 7 букв або з 2, 3, 4 складів, підкреслюючи потрібні букви.

7. На сторінках посібника (попередньо опрацьованих) знайдіть та назвіть слова чоловічого (потім жіночого та середнього) роду. Використайте ці слова в грі «Жартівливі відповіді», звертаючи увагу на закінчення слів — назв малюнків. Запишіть відповідь, підкреслюючи закінчення слів — назв малюнків.

Бажаю виконувати й інші види вправ.

Опис ігор і різних завдань

1. «Відгадайте, який малюнок я загадала».

Мета: закріплення вимовляння окремого звука та збагачення словникового запасу.

Дорослий загадує один із малюнків, розміщених на сторінці посібника, а діти по черзі називають малюнки. Хто відгадав, одержує фішку. Потім дорослий загадує назву іншого малюнка. Виграє той, хто збере найбільше фішок.

2. «Відгадайте, який малюнок я заховала».

Мета: закріплення вимовляння окремого звука, збагачення словникового запасу, розвиток пам'яті, уваги, самоконтролю.

Дорослий пропонує дітям запам'ятати назви малюнків, розміщених на одній сторінці посібника, і просить їх заплющити очі. Накриває аркушем 1—3 малюнки. Діти розплющують очі й по черзі називають малюнок або малюнки, які сховали, та місце, в якому кожний з них розташований. Дитина, яка правильно відповіла, одержує фішку. Виграє той, хто збере найбільше фішок.

3. «Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».

Мета: закріплення вимовляння окремого звука, збагачення словникового запасу, розвиток уваги, пам'яті, самоконтролю.

Дорослий пропонує дітям подивитися на малюнки, що розміщені на одній сторінці посібника, і запам'ятати їх. Закриває сторінку. Діти по пам'яті називають малюнки.

Виграє той, хто більше правильно назве малюнків.

4. «Додати до слова назву малюнка».

Мета: закріплення вимовляння окремого звука, збагачення словникового запасу, розвиток умінь узгоджувати слова в роді, числі.

Дорослий пропонує дітям послухати слово-означення й назвати відповідний малюнок.

Виграє той, хто зробить менше помилок.

5. «Доповнити речення назвою малюнка».

Мета: закріплення вимови окремого звука, збагачення словникового запасу, розвиток умінь узгоджувати слова в роді, числі.

Дорослий читає речення, а діти доповнюють його назвою малюнка.

Виграє той, хто зробить менше помилок.

6. «Жартівливі відповіді».

Мета: закріплення вимовляння окремих звуків, вироблення практичних навичок відмінювання слів, побудови речень, розвиток логічного мислення.

Відповіді на поставлені запитання не завжди збігаються з життєвою ситуацією. Дорослий звертає на це увагу дітей, спонукаючи їх активно думати: «Чи буває таке?» Наприклад, на запитання «На чому ви хотіли б мандрувати?» дитина відповідає: «Я хотів би мандрувати на персику». Дорослий: «Чи буває таке?» Дитина: «Ні, такого не буває або буває тільки в казках».

Виграє той, хто зробить найменше помилок у відповідях на запитання.

У посібнику наведено завдання на зміну речення з особовими займенниками. Зразок виконання таких завдань подається на початку кожного розділу.

У всіх розділах дитині запропоновано полічити те, що зображено на кожному малюнку. Ціль цього завдання: спонукати її кілька разів вимовити слово. Не все, зображене на малюнках, можна полічити, наприклад слово «рожевий», цифри або предмети, що подані у множині. У цьому разі дорослий пропонує дитині полічити будь-який предмет рожевого кольору, а для предметів у множині використати узагальнююче слово або полічити їх у одиниці.

Наведені завдання не охоплюють усіх можливих видів роботи з малюнками, але і не обмежують творчого підходу логопеда, вихователя та вчителя, батьків.

Зрозуміло, що не кожній дитині можна і потрібно пропонувати всі завдання. Залежно від віку, розвитку мовлення та особливостей дитини дорослий на свій розсуд використовує запропоновані в посібнику завдання.

Бажаю шановним логопедам, вчителям, вихователям і батькам творчого натхнення та успіхів у корекції мовленнєвих недоліків дітей.

Автор

1. Identify the objects that start with the letter 'P'.

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити перший звук у назвах малюнків. Показати писану та друковану букву **Р р**. Скласти з розрізної азбуки та прочитати склад **ра**. Послухати та повторити склади:

ра – ра   ро – ро   ру – ру   ри – ри   ре – ре
ру – ру   ре – ре   ро – ро   ра – ра   ри – ри

2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.
3. Гра «Відгадайте, який малюнок я загадала».

4. Про які малюнки ці загадки?

Засвистіла, полетіла —
хвіст вогненний залишила.

(ке, та, ра)

Говорить, грає, співає,
новини сповіщає.

(ді, ра, о)

Через воду стежечка,
а не перейдеш.

(ду, га, рай)

Без язика живе,
не їсть і не п'є,
а говорить і співає.

(ді, ра, о)

5. Доповнити речення назвою малюнка.

Над річкою з'явилася ... .

У річці по дну повзає ... .

Романові купили новий ... .

Руслан змайстрував красиву ... .

Літає у космос ... .

У кімнаті говорить ... .

6. Змінити речення.

Зразок: Я бачу райдугу.

Ти бачиш райдугу.

Він бачить райдугу.

Вона бачить райдугу.

Ми бачимо райдугу.

Вони бачать райдугу.

Я беру рака.

Я чую пісню по радіо.

Я фарбую раму.

Я несу ранець.

7. Гра «Хто правильно відповість». Що ви бачите на малюнку?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

рак

радіо

райдуга

ракета

рама

ранець

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, який перший звук у назвах малюнків. Скласти з розрізної азбуки і прочитати склад **ре**. Прочитати підписи під малюнками.

Послухати та повторити склади:

ра – ро – ро – ру	ру – ри – ри – ру	ре – ру – ру – ре
ро – ре – ре – ро	ри – ра – ра – ри	ра – ро – ри – ре
ру – ра – ра – ру	ри – ри – ро – ро	ру – ру – ре – ре
ре – ре – ра – ра	ре – ре – ру – ру	ро – ро – ри – ри

2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.

3. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я загадала»,
«Хто більше запам'ятає малюнків і назве їх по пам'яті».

4. Назвати малюнки, на яких зображені рослини.

5. Додати до слів (слова) назву малюнка.

Кругленька червоненька	Чорна гірка ... .
Красива запашна	Кислий зелений ... .
Вузький шкіряний	Важка залізна ... .

6. Повторити скоромовки.

Редиска росте поруч з ревенем,
ревінь росте поруч з редькою.

Марина рис варила,
Лариса рис пересолила.

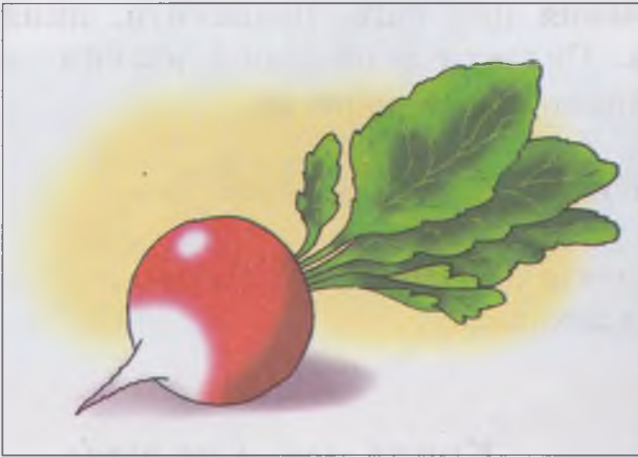
7. Про які малюнки ці загадки?

Я кругленька, червоненька,
з хвостиком тоненьким.
На городі мене рвуть
і до столу подають.
(дис, ка, ре)

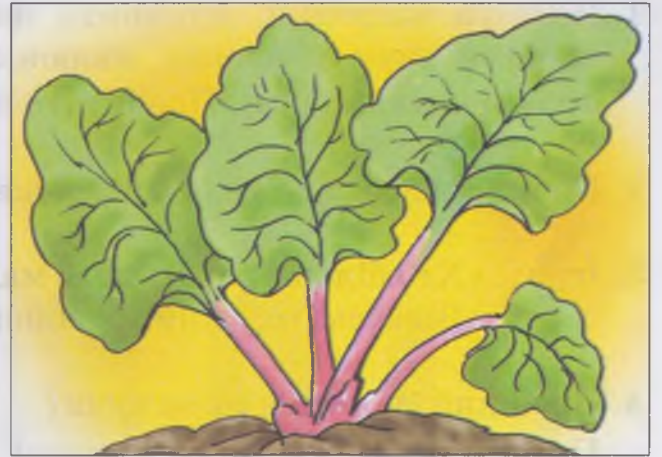
Кругла, а не місяць,
чорна, а не смородина,
з хвостиком, а не миша.
(ка, редь)

8. Гра «Хто правильно відповість». Що ви бачите на малюнку?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

редиска

ревінь

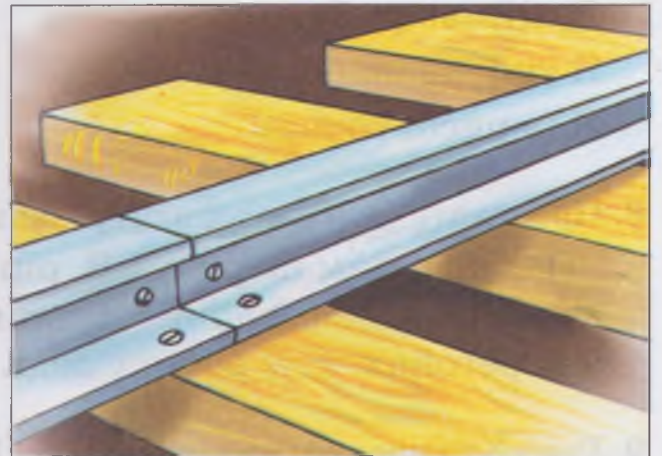
редька

ремінь

резеда

рейка

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, який перший звук у назвах малюнків. Скласти з розрізної азбуки та прочитати склад **ри**. Прочитати підписи під малюнками.

2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.

3. Ігри: «Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті»,
«Відгадайте, який малюнок я заховала».

4. Про який малюнок ці загадки?

Перо має, та не літає,
ніг не має, а не доженеш.
(ба, ри)

Крила має, а не літає,
ніг не має, а гуляє.
По землі не ходить
і з людьми не говорить.
(ба, ри)

5. Додати до слів назву малюнка.

Стиглий білий ... .

Стрункий прудконогий ... .

Молодий жвавий ... .

Річкова велика ... .

Нова залізна ... .

Хижа спритна ... .

6. Назвати малюнки, на яких зображені тварини.

7. Змінити речення (ти, він).

Я піймав рибу.

Я знайшов рижик.

Я скакав на рисаку.

Я почистив ринву.

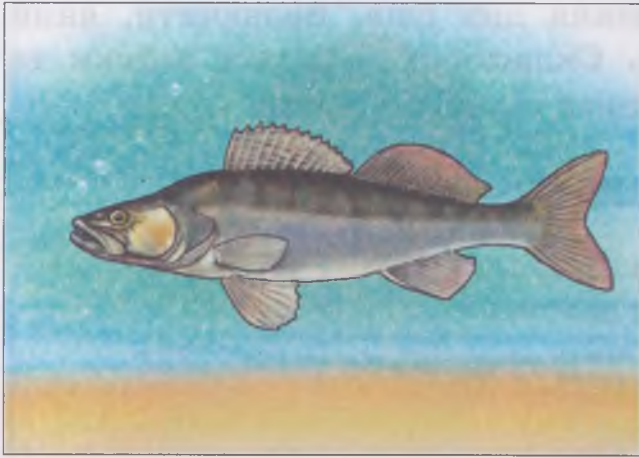
Я їв рисову кашу.

Я бачив рись.

8. Прочитати (або повторити) речення.

Рома спіймав рибу. З ринви тече дощова вода. Рись — спритна хижа тварина. Рижики ростуть у бору. Рисак перемиг у перегонах. Рис росте у воді.

9. Гра «Хто правильно відповість». Що або кого ви бачите на малюнку? Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

риба

ринва

ришь

рижик

рисак

рис

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, який перший звук у назвах малюнків. Скласти з розрізної азбуки та прочитати склад **ро**. Прочитати підписи під малюнками.
2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.
3. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я загадала»,
«Відгадайте, який малюнок я заховала»,
«Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».
4. Доповнити речення назвою малюнка.

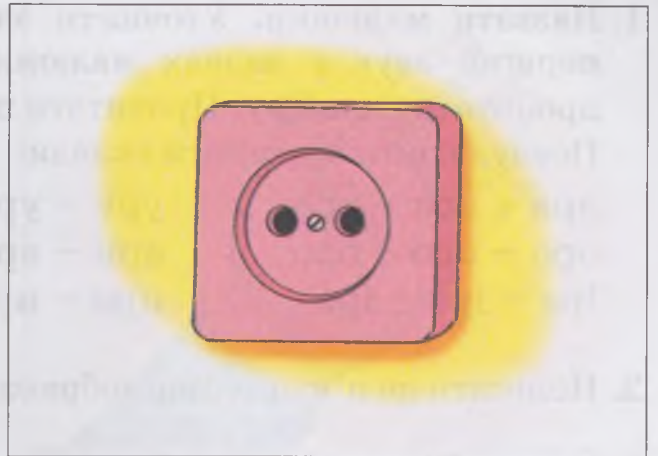
На роботу йде	Русланка відкрила ... .
Рита намалювала	Штепсель увімкнули в ... .
На клумбі росте	Роксана одягла нову ... .
5. Повторити чистомовки.

Ра́шка, ра́шка, ра́шка — цвіте ромашка.
Рик, рик, рик — на роботу йде робітник.
Ра́пка, ра́пка, ра́пка — рожева шапка.
Рот, рот, рот — не відкривай на морозі рот.
Ре́тка, ре́тка, ре́тка — рожева розетка.
6. Змінити словосполучення.

Рожева розетка — рожеві розетки.	Радісний робітник — радісні робітники.
Рожевої розетки —	Радісного робітника — ... .
Рожевій розетці —	Радісному робітнику — ... .
Рожеву розетку —	Радісного робітника — ... .
Рожевою розеткою —	Радісним робітником — ... .
На рожевій розетці —	На радісному робітнику — ... .
Рожева розетко —	Радісний робітнице — ... .
7. Гра «Хто правильно відповість». Що або кого ви бачите на малюнку?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

робітник

розетка

ромашка

рот

ромб

рожева шапка

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, який перший звук у назвах малюнків. Скласти з розрізної азбуки та прочитати склад **ру**. Прочитати підписи під малюнками.

Послухати та повторити склади:

ара – ара – ара	уру – уру – уру	ере – ере – ере
оро – оро – оро	ари – ари – ари	ури – ури – ури
іра – іра – іра	иро – иро – иро	ару – ару – ару

2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.

3. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я загадала»,
«Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».

4. Про які малюнки ці загадки?

Чотири брати живуть разом,
а один окремо.

(ка, ру, ви, ця)

Невеличкі дві хатини,
в них м'які і теплі стіни.
По п'ять братиків малих
прожива в хатинах тих.

(ка, ви, ру, ці)

У однієї матусі п'ятеро синів.

(ка, ру)

5. Додати до слів (слова) назву малюнка.

Духмяна зелена ... .

Невелика ... .

Тепла м'яка ... .

Гострий ... .

Новий металевий ... .

Чистий махровий ... .

6. Прочитати (або повторити) речення.

Рая одягає рожеву шапку. Робітник іде на роботу дуже рано. Роман ремонтує розетку. Рома малює рожевий ромб. Мама прасує рушник. Роза одягає рукавицю. Рута-м'ята дуже духмяна. Поруч з рукомийником висить рушник.

7. Гра «Жартівливі відповіді». Кого або чого немає у вас?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

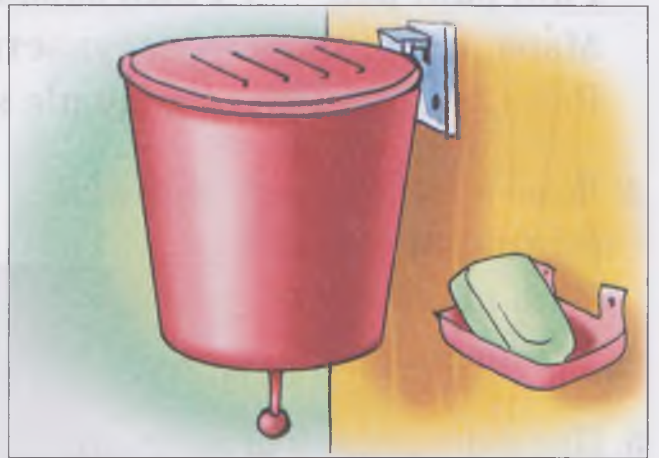
рута-м'ята

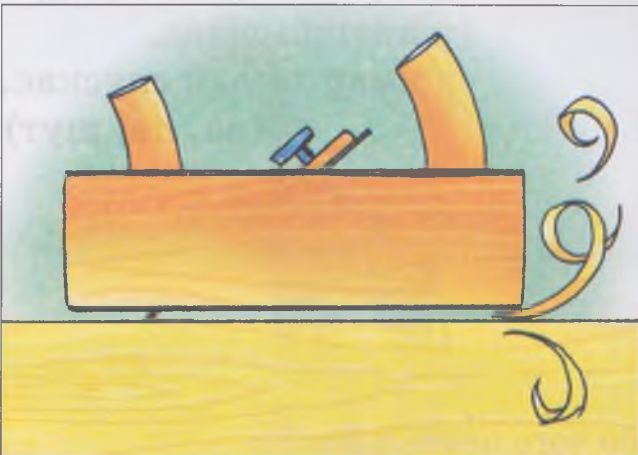
рука

рукавиця

рукомийник

рубанок

рушник

ЗВУКИ [Р, Р']

---

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів.
Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків.
Прочитати підписи під малюнками.

2. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я загадала»,
«Відгадайте, який малюнок я заховала».

3. Повторити чистомовки.

Рут, рут, рут — бачу парашут.

Рась, рась, рась — у мене є карась.

Ра, ра, ра — стоїть тура.

Ран, ран, ран — у Роми барабан.

Ма́ра, ма́ра, ма́ра — насувається хмара.

Ра́фа, ра́фа, ра́фа — воду п'є жирафа.

4. Додати до слів назву малюнка.

Міцний яскравий ... .

Дитячий яскравий ... .

Біла шахова ... .

Довгошия довгонога ... .

Темна дощова ... .

Великий жирний ... .

5. Про які малюнки ці загадки?

Летить орлиця по синьому небі,
крила розкрила, сонце закрила.

(ра, хма)

Велика парасолька,
яскрава парасолька,
у повітрі літає,
з хмар людей спускає.

(ра, па, шут)

Горя не знаю, а гірко плачу.

(ра, хма)

Люблять мене, поважають,
та б'ють мене, коли грають.

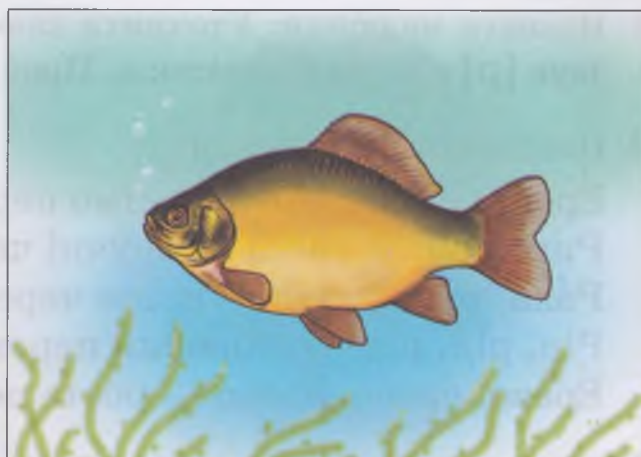
(ра, ба, бан)

6. Гра «Жартівливі відповіді». Кого або чого немає у вас?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

парашут

карась

тура

хмара

жирафа

барабан

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.

2. Повторити чистомовки.

Е́рець, е́рець, е́рець — їмо перець.

Рі́ки, рі́ки, рі́ки — зручні черевики.

Ра́ха, ра́ха, ра́ха — повзе черепаха.

Рід, рід, рід — зебровий перехід.

Е́рево, е́рево, е́рево — росте дерево.

3. Про які малюнки ці загадки?

Влітку в шубі, а взимку голе.

(во, де, ре)

Хто на собі свою хату носить?

(че, ха, па, ре)

Навесні веселить,

влітку холодить,

восени годує,

взимку гріє.

(ре, во, де)

4. Доповнити речення назвою малюнка.

Біля дороги росте ... .

Від спеки рятує тінь ... .

На грядці виріс червоний ... .

Борщ смачний з червоним ... .

Марічка взула нові ... .

Марічці подарували красиві ... .

Гіркий перець насипали в ... .

Свій дім на собі носить ... .

Дуже повільно пересувається ... .

Не треба зупинятися на ... .

Вулицю треба переходити по ... .

5. Додати до слів (слова) назву малюнка.

Високе зелене ... .

Повільна ... .

Зебровий ... .

Червоний солодкий ... .

Маленька ... .

Нові красиві ... .

6. Гра «Жартівливі відповіді». Кого або чого немає у вас?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

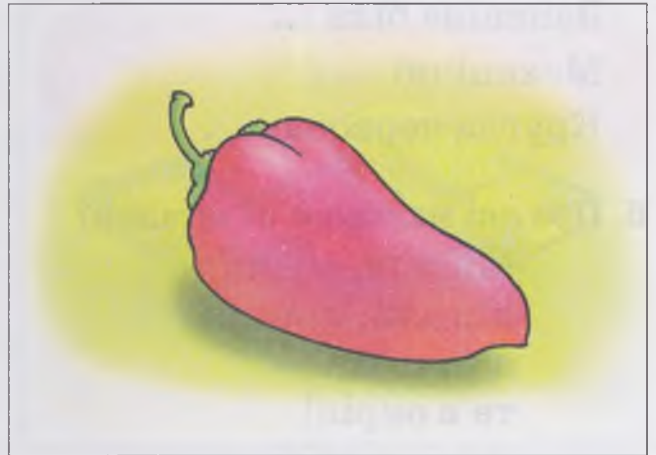
черевики

дерево

черепаха

перець

перчиця

перехід

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.

Послухати та повторити склади:

ра – ара – ар

ре – ере – ер

ру – уру – ур

ро – оро – ор

ри – ири – ир

ар – ору – ор

ри – ару – ра

ру – аре – ра

ор – ура – ар

2. Полічити до п'яти те, що зображено на малюнках.

3. Гра «Відгадайте, який малюнок я заховала».

4. Додати до слова (слів) назву малюнка.

Запашна біла ... .

Смачні з сиром ... .

Механічні ... .

Яскраві з камінням ... .

Кругла червона ... .

Білокора кучерява ... .

5. Про які малюнки ці загадки?

Місили, місили,
ліпили, ліпили,
а тоді хіп —
та в окріп!

А вже наостанку —
в масло та сметанку.
Хто зуміє відгадати,
того будем частувати.
(ре, ва, ни, ки)

Біла кора, тоненькі віти.
Що це? Відгадайте, діти!
(ре, за, бе)

6. Вивчити скоромовки.

Бере Віра в руки рака,
бере рака-неборака.

Ви погляньте, подивіться:

Віра рака не боїться.

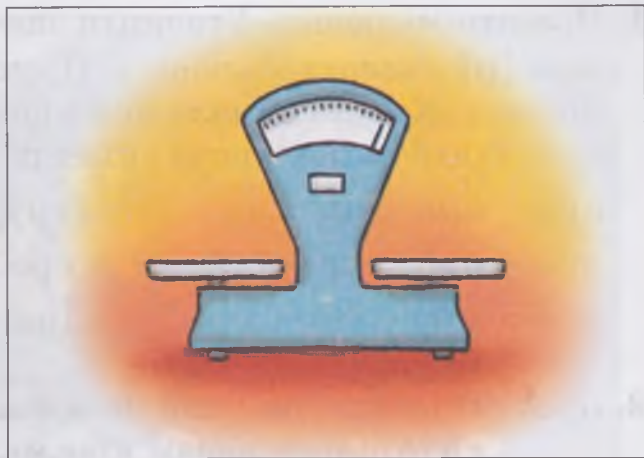
Віра з Ромою йдуть,
знов дорогу перейдуть
по зебровому переходу,
щоб потрапити додому.

7. Гра «Жартівливі відповіді». Чого немає у вас?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

черемха

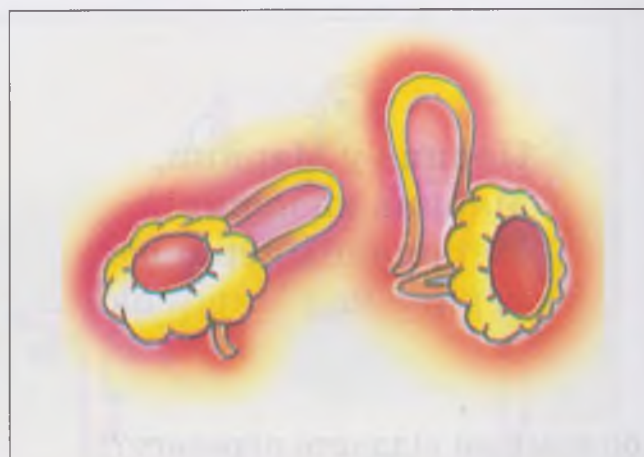
терези

черешня

вареники

сережки

береза

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Згадати та назвати малюнки з попередньої сторінки. Хто більше? Послухати та повторити склади:

ара – ара – ар – ар   уру – уру – ур – ур
оро – оро – ор – ор   ере – ере – ер – ер
ире – ире – ир – ир   іре – іре – ір – ір

2. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я заховала»,
«Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».

3. Повторити чистомовки.

Ріна, ріна, ріна — має іграшку Марина.

Рутник, рутник, рутник — коричневий чотирикутник.

Ури, ури, ури — кудкудакають кури.

Ріна, ріна, ріна — у мене жовта перина.

Абрика, абрика, абрика — будується фабрика.

4. Доповнити речення назвою малюнка.

Яйця несуть ... .

Біля школи розташована ... .

У мене є м'яка ... .

Одяг шують на швейній ... .

Зошит має форму ... .

У коробці олівець ... кольору.

5. Вивчити вірш і скоромовку.

Про рака

Повза в решеті рачок:

— Як багато дірочок!

А втекти нема куди!

От у решеті й сиди!

Г. Бойко

Перина у Марини,

Марина на перині.

Марина під периною,

перина над Мариною.

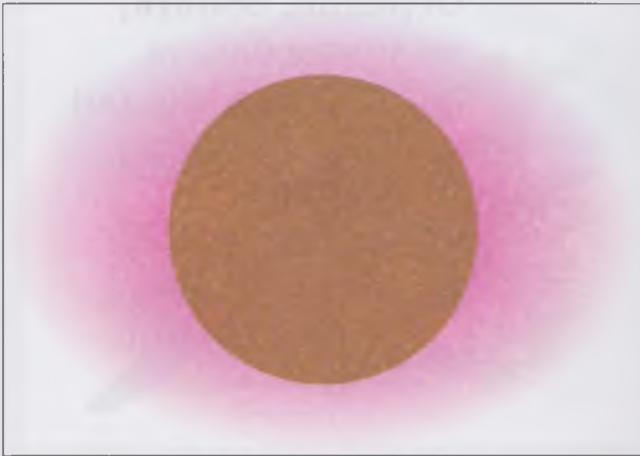
6. Гра «Жартівливі відповіді». Кому або чому ви віддаєте перевагу?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

фабрика

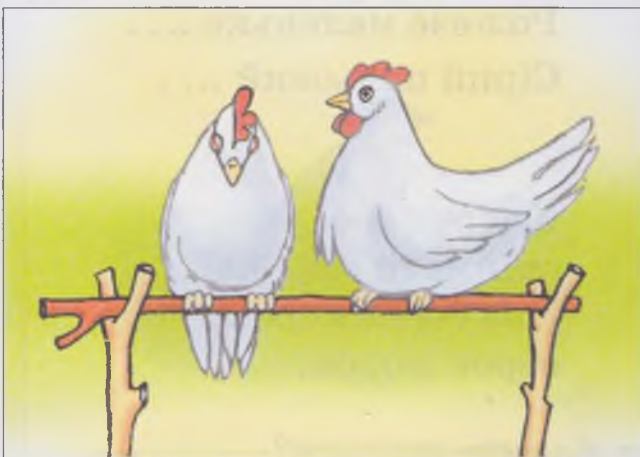
Марина

коричневий

чотирикутник

кури

перина

ЗВУКИ [Р, Р']

---

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів.
Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків.
Прочитати підписи під малюнками.
2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.
3. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я заховала»,
«Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».
4. Про які малюнки ці загадки?
Голодна — мукає.
сита — жує,
всім дітям молоко дає.
(ро, ва, ко)
Спереду — рогач,
а на хвості — квач.
Огрядна, боката,
молоком багата.
(ва, ко, ро)
Бідовий хлопчина
у теплій сорочині
по деревах стрибає,
крихти підбирає.
(бець, го, ро)
Біла латка,
чорна латка,
по дереву скаче.
(ро, со, ка)
5. Додати до слів назву малюнка.
Сірий моторний ... .
Сіра криклива ... .
Білобока довгохвоста ... .
Велика рогата ... .
Рожеве маленьке ... .
Сірий польовий ... .
6. Вивчити скоромовки.
Ми з Тамарою
ходимо парою,
санітари ми
з Тамарою.
Хитру сороку
спіймати морока,
а на сорок сорок —
сорок морок.
7. Гра «Жартівливі відповіді». Кому ви віддаєте перевагу?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

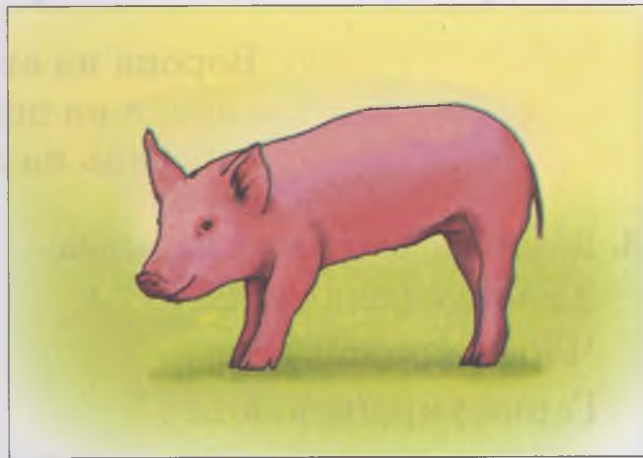
горобець

ворона

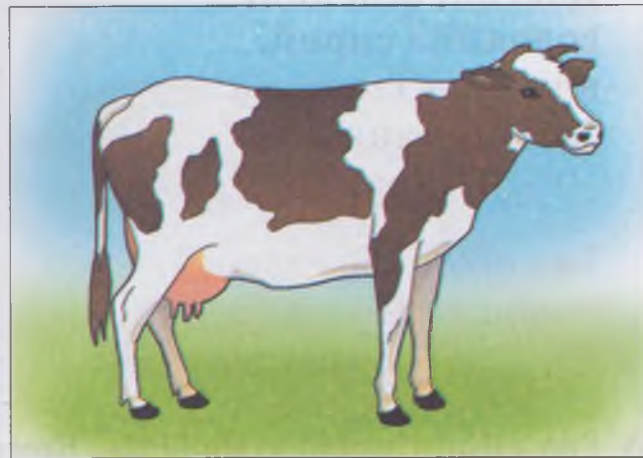
сорока

поросеня

жайворонок

корова

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Згадати та назвати слова зі звуком [р]. Хто більше?

2. Повторити чистомовки та скоромовку.

Рóзиво, рóзиво, рóзиво — розтає морозиво.

Рóчка, рóчка, рóчка — випрасувана сорочка.

Рох, рох, рох — поспів горох.

Рóдина, рóдина, рóдина — чорна смородина.

Рóроп, рóроп, рóроп — смажений короп.

Рок, рок, рок — довгий огірок.

Ворона на огорожі,
сорока на порозі,
горобець на дорозі.

3. Додати до слів назву малюнка.

Холодне солодке ... .

Чорна кисла ... .

Гарна українська ... .

Зелений смачний ... .

Великий жирний ... .

Зелений свіжий ... .

4. Про які малюнки ці загадки?

Довгий, зелений,
солоний і сирий,
але дуже смачний.
Хто він такий?

(рок, огі)

Без вікон, без дверей,
повна хата людей.

(рок, огі)

Що у нашому городі
стає першим у пригоді,
виростає щодоби,
як у лісі ті гриби?

(рок, огі)

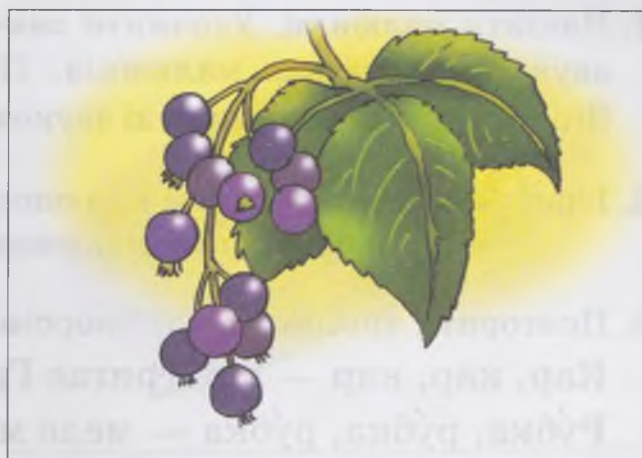
Без рук, без ніг,
а по тичині в'ється.

(рох, го)

5. Гра «Жартівливі відповіді». Кому або чому ви віддаєте перевагу?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

морозиво

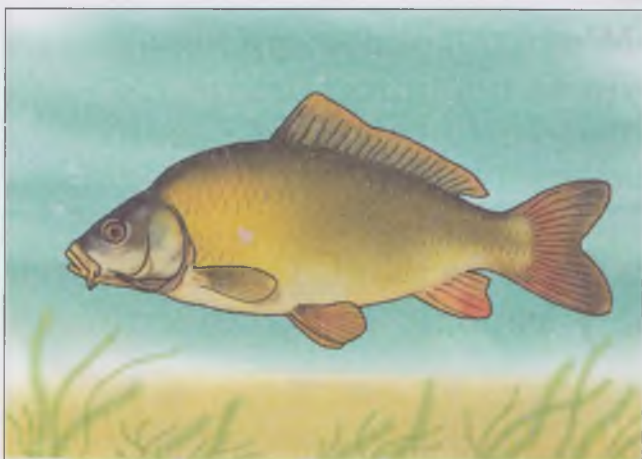
смородина

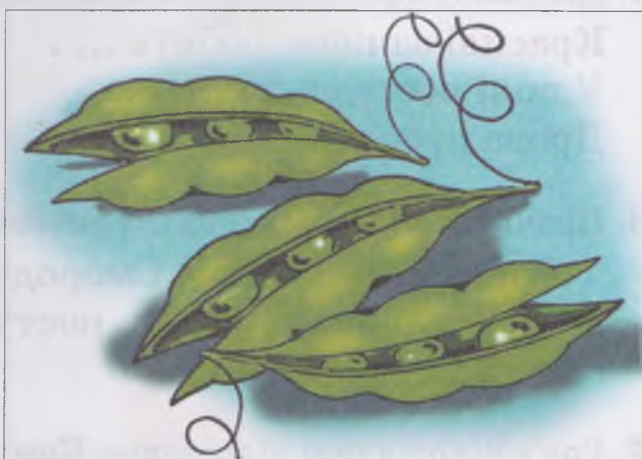
сорочка

огірок

короп

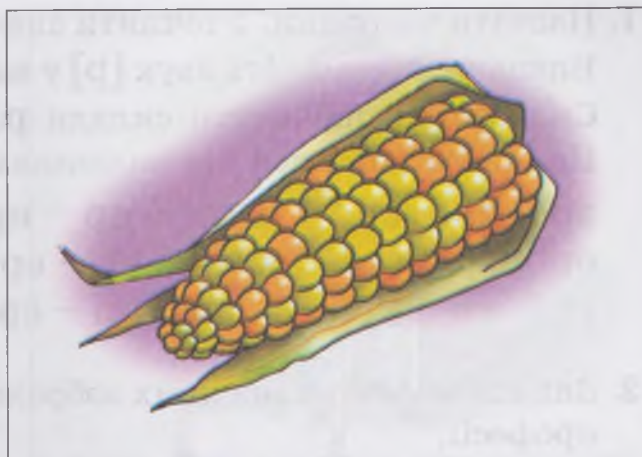
горох

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Згадати та назвати слова зі звуком [р]. Хто більше?
2. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я заховала»,
«Відгадайте, який малюнок я загадала».
3. Повторити чистомовки та скоромовку.
Кар, кар, кар — підстригає Гриця перукар.
Рубка, рубка, рубка — меле м'ясо м'ясорубка.
Ру, ру, ру — стрибає кенгуру.
Рудза, рудза, рудза — досягає кукурудза.
Рарус, рарус, рарус — на човні бачу парус.

У ручаю Роман спіймав руками рака — рака-неборака.
4. Про які малюнки ці загадки?
Білі зуби маю,
та усі ховаю.
Довгі коси маю,
та не заплітаю.
(ру, дза, ку, ку)

Є одна смішна звірюка,
має дуже куці руки,
та у неї, примічаю,
ноги довгі надзвичайно.
(ру, кен, гу)
5. Доповнити речення назвою малюнка.
Красиві зачіски робить ... .
У полі росте висока ... .
Дрова рубає ... .

М'ясо перекурили через ... .
До човна прикріпили ... .
Дуже міцний хвіст у ... .
6. Прочитати (або повторити) речення.
Роман їв морозиво. Смородина росте на куці. Петро вдягнув нову сорочку. Огірки ростуть у городі. Рибалка спіймав сріблястого коропа.
7. Гра «Жартівливі відповіді». Кому або чому ви віддаєте перевагу? Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

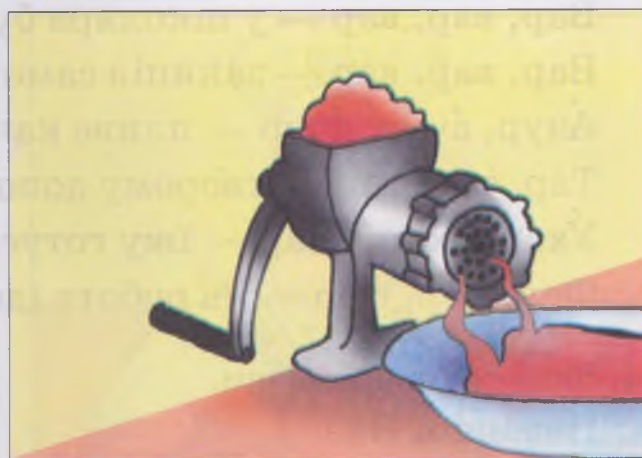
перукар

кукурудза

парубок

м'ясорубка

парус

кенгуру

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів.

Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків.

Скласти та прочитати склади **ра – ар, ро – ор, ре – ер, ру – ур**.

Прочитати підписи під малюнками. Послухати та повторити склади:

ар – ар – ар   ир – ир – ир   ір – ір – ар – ар

ор – ор – ор   ер – ер – ер   ер – ер – ур – ур

ур – ур – ур   ар – ор – ер   ор – ор – ир – ир

2. Знайти малюнки, на яких зображені люди різних професій. Назвати ці професії.

3. Повторити чистомовки.

Вар, вар, вар — у школяра буквар.

Вар, вар, вар — закипів самовар.

Ачур, ачур, ачур — пливе качур.

Тар, тар, тар — хворому допомагає санітар.

Ухар, ухар, ухар — їжу готує кухар.

Фер, фер, фер — на роботу їде шофер.

4. Вивчити скоромовки.

Назарко, Назар

пішов на базар.

Купив поросся,

воно вирвалося.

Мурка муркоче —

морозива хоче,

Мурко руденька,

замерзнеш, дурненька!

Ра-ра-ра, ра-ра-ра,

у дворі у нас гора.

Ри-ри-ри, ри-ри-ри,

покатаємось з гори.

5. Додати до слова назву малюнка.

Дбайливий ... .

Досвідчений ... .

Водоплавний ... .

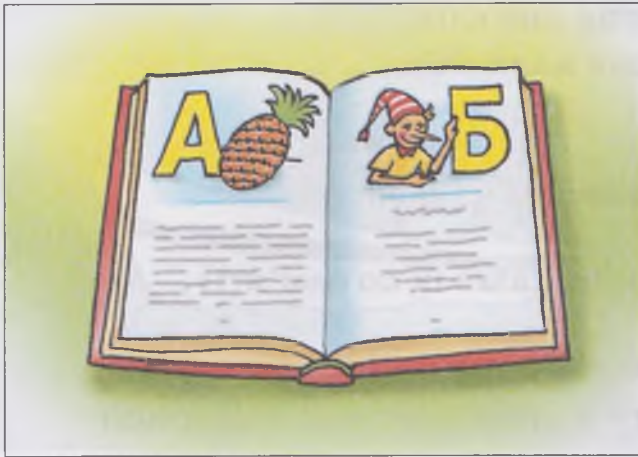
Пильний ... .

Мідний ... .

Новенький ... .

6. Гра «Жартівливі відповіді». Ким або чим ви милуєтесь?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

буквар

санітар

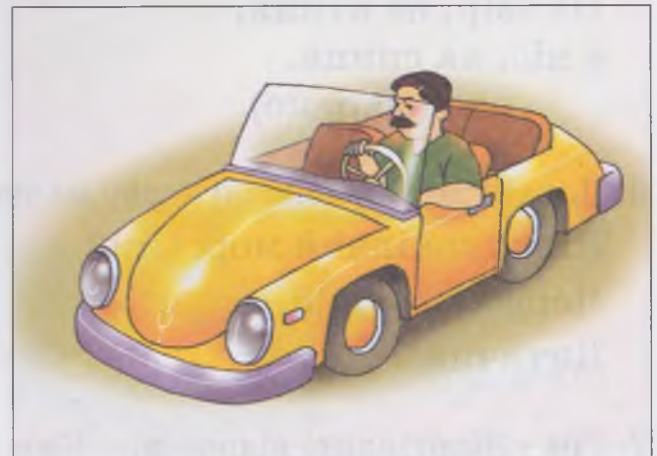
самовар

кухар

качур

шофер

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів.
Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків.
Прочитати підписи під малюнками.
2. Полічити до чотирьох те, що зображено на малюнках.
3. Гра «Хто більше запам'ятає малюнків і назве їх по пам'яті».
4. Повторити чистомовки та скоромовку.

А́тер, а́тер, а́тер — пливе в бухту катер.

Мар, мар, мар — дзвінко пищить комар.

У́кор, у́кор, у́кор — у цукорниці цукор.

Гур, гур, гур — на дереві снігур.

Дор, дор, дор — у корзині помідор.

Ор, ор, ор — співає пісню хор.

У Лариси
росли іриси,
у Руслана —
ромашки,
в Олі —
гарні красолі.

5. Про які малюнки ці загадки?

У блакитних піджаках,
рожевих сорочках,
у нас зимою по садку
гуляють, як гості.

(гу, рі, сні)

У полі народився,
на заводі варився,
у воді розтанув.

(кор, цу)

Не звір, не птиця,
а ніс, як спиця.

(мар, ко)

Дзвінким голосом сповіщає,
а довгим носом боляче кусає.

(мар, ко)

6. Додати до слів (слова) назву малюнка.

Швидкохідний морський ... .

Червоногрудий ... .

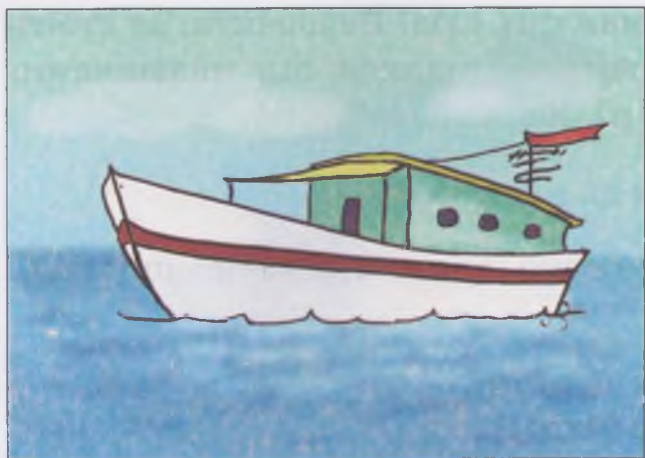
Дитячий ... .

Червоний стиглий ... .

Солодкий рафінований ... .

Маленький писклявий ... .

7. Гра «Жартівливі відповіді». Ким або чим ви милуетесь?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

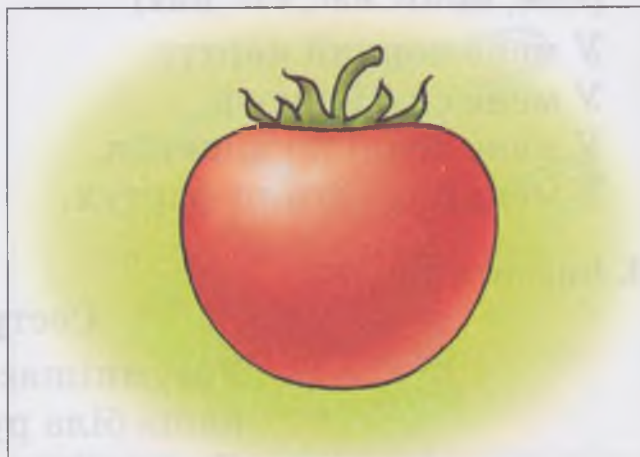
катер

комар

снігур

помідор

хор

цукор

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Згадати та назвати слова зі звуком [р]. Хто більше?
2. Полічити до п'яти те, що зображено на малюнках.
3. Знайти малюнки, на яких зображено одяг. Назвати, що саме намальовано.
4. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я загадала»,
«Відгадайте, який малюнок я заховала».
5. Змінити речення.
(тебе, нього, нас, вас, них) (ти, він, вона, ми, ви, вони)
У мене чорний картуз. Я сиджу за партою.
У мене синій шарф. Я вішаю карниз.
У мене теплі шкарпетки. Я вдягаю картуз та шарф.
У мене блакитний фартух. Я прасую фартух.

6. Вивчити вірш.

Сестричка

Розумнішає сестричка —
наша біла рукавичка.
Як прийшло веселе літо,
я сестричку став учити:
букваря узяв у руки,
показав їй перші букви.

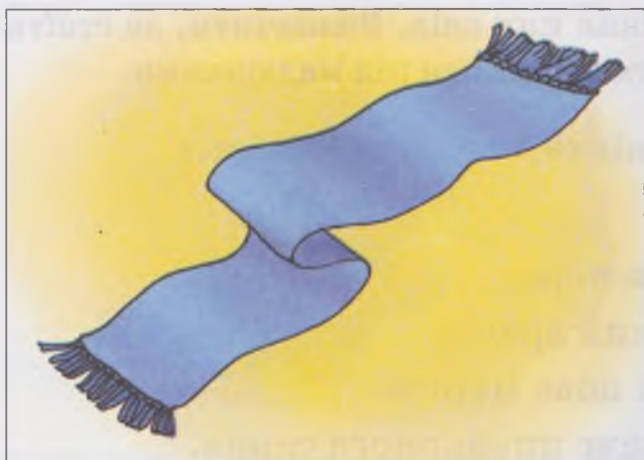
М. Стельмах

7. Повторити скоромовки.

Летів горобчик,
сів на стовпчик,
прибіг хлопчик,
утік горобчик.

Пара — у пароплаві,
пара — у пароварці,
пара — у паровозі,
пара — у скороварці.

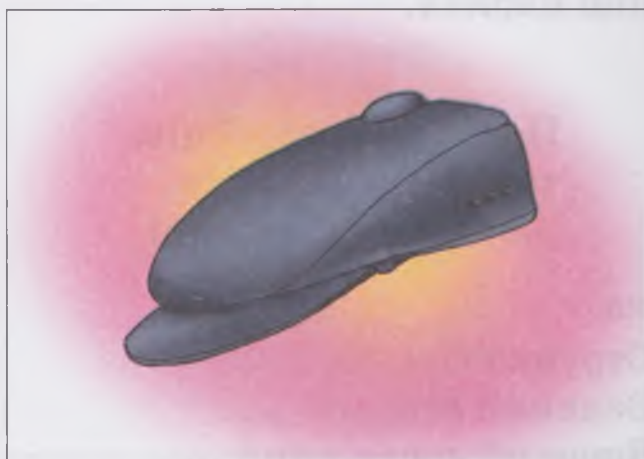
8. Гра «Жартівливі відповіді». Чим ви милуєтеся?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

шарф

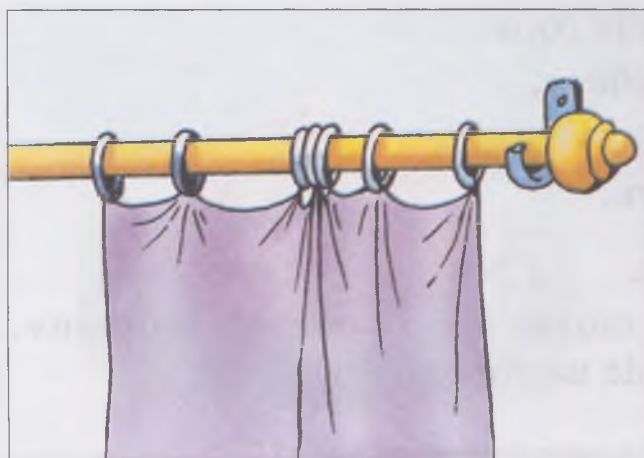
шкарпетки

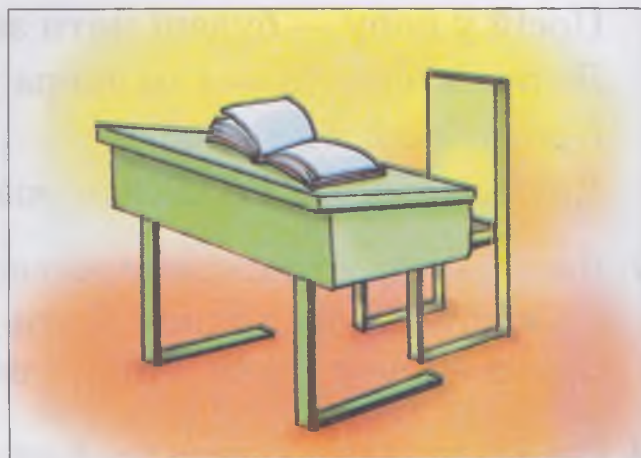
картуз

фартух

карниз

парта

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.
2. Гра «Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».
3. Повторити чистомовки.
А́рка, а́рка, а́рка — кришталева чарка.
Рист, рист, рист — співає відомий артист.
А́рка, а́рка, а́рка — на конверті нова марка.
А́рна, а́рна, а́рна — по горах скаче прудконога сарна.
Руз, руз, руз — зірвали великий гарбуз.
Ран, ран, ран — новий дерев'яний паркан.
4. Про який малюнок ці загадки?
Не кінь, не віл, Повна хата горобців,
а прив'язаний. та нікуди вилетіти.
(буз, гар) (буз, гар)
5. Додати до слова (слів) назву малюнка.
Заслужений ... Струнка гірська ...
Нова поштова ... Великий стиглий ...
Кришталева ... Високий дерев'яний ...
6. Пояснити та вивчити прислів'я та приказки.
Посій у пору — будеш мати зерна гору.
Де руки й охота — там скоро робота.
Про добро й кажи добре.
Дружні сороки й орла заклюють.
7. Прочитати (або повторити) речення.
Сергій збирає марки. Артист співає арію з опери «Кармен».
Сарна живе у горах. Гарбуз виріс на городі.
8. Гра «Жартівливі відповіді». Ким або чим ви милуєтеся?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

марка

артист

чарка

сарна

гарбуз

паркан

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Згадати та назвати слова зі звуком [р]. Хто більше?

2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.

3. Повторити чистомовки.

Риз, риз — ось сервіз. Рётка, рётка — гарна серветка.

Рант, рант — ось сервант. Ёрпа, ёрпа — у морі нерпа.

Ёрсик, ёрсик — рум'яний персик.

4. Доповнити речення назвою малюнка.

У кімнаті стоїть ... . У морі плаває ... .

На столі лежить ... . На дереві досягають ... .

На пальці красивий ... . Батьки купили красивий ... .

5. Змінити речення.

(тебе, нього, нас, вас, них) (ти, він, вона, ми, ви, вони)

У мене є сервант та сервіз. Я надів перстень.

У мене є серветка та персик. Я бачу нерпу.

6. Вивчити скоромовку.

«Кар! Кар! Сир не крав!» — і на сир той косим оком.

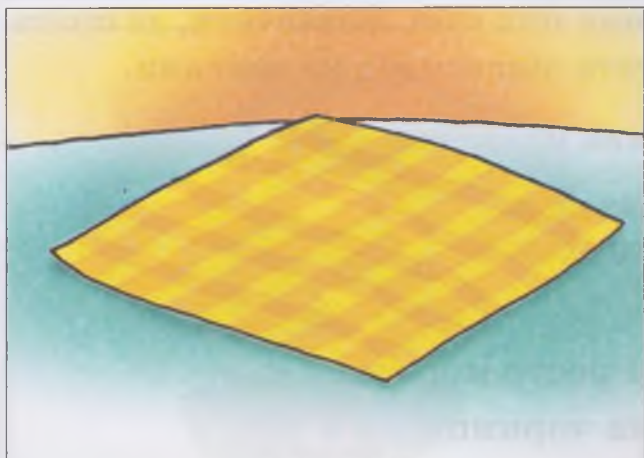
Ворон ворону кричав. Поки ворони кричали,

А сорока скоком-боком та сорока сир украла.

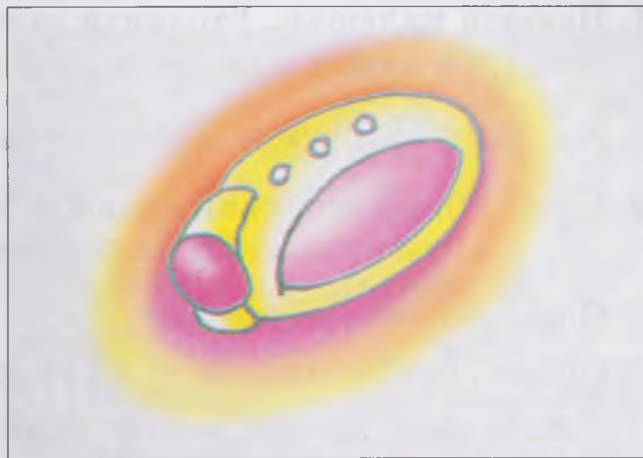
7. Прочитати (або повторити) речення.

Нерпа живе у морі. У нерпи багато жиру під шкірою. Нерпа харчується рибою. Чайний красивий сервіз стоїть у серванті. Марина купує перстень з червоним каменем. Я витираю ножі паперовою серветкою. Віра бере з корзини червонобокий персик.

8. Гра «Жартівливі відповіді». На (в) кому або чому ви хотіли б мандрувати? Дати певну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

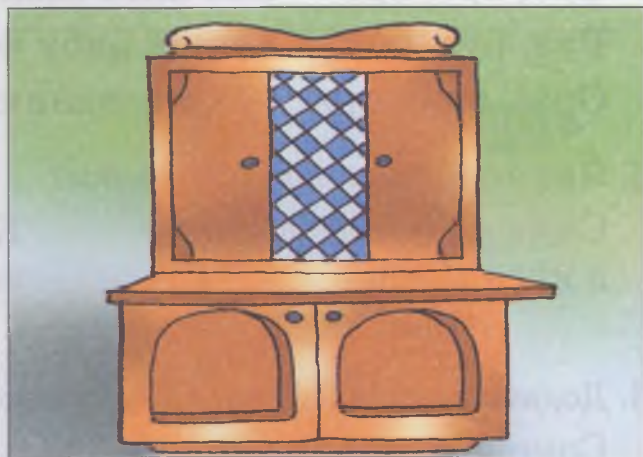
серветка

перстень

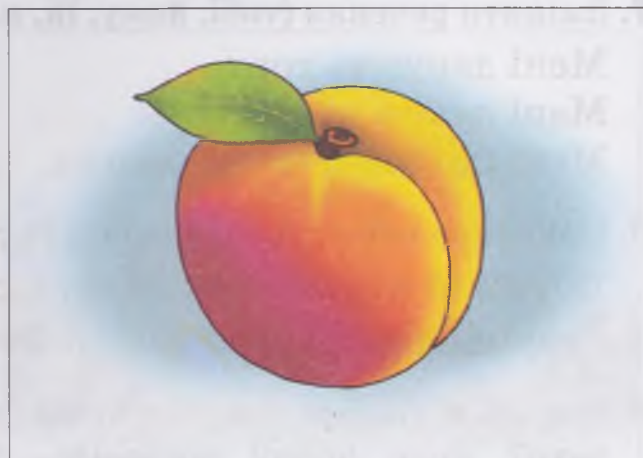
сервіз

сервант

нерпа

персик

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.
2. Полічити до п'яти те, що зображено на малюнках.
3. Ігри: «Вгадайте, який малюнок я заховала»,
«Вгадайте, який малюнок я загадала».
4. Повторити чистомовки.
Óрква, óрква, óрква — на городі росте морква.
Ріця, ріця, ріця — росте дрібна чорниця.
Óрний, óрний, óрний — трикутник чорний.
Орт, орт, орт — смачний іменинний торт.
Руз, руз, руз — ковтає рибу черногуз.
Орж, орж, орж — здоровенний жирний морж.
5. Про який малюнок ці загадки?
Сама в коридорі,
а коса надворі.
(ква, мор)
Красна дівиця сидить у темниці,
зелена коса її на вулиці.
(ква, мор)
6. Додати до слів (слова) назву малюнка.
Соковита оранжева ... .
Смачний солодкий ... .
Довгоногий ... .
Кругленькі смачні ... .
7. Змінити речення (тобі, йому, їй, нам, вам, їм).
Мені дарують торт.
Мені дають чорниці.
Мені подобається черногуз.
Мені показують моржа.
Мені несуть моркву.
Мені дають чорний трикутник.
8. Пояснити і вивчити прислів'я та приказки.
Дружній череді вовк не страшний.
Старий ворон пусто не каркає.
9. Гра «Жартівливі відповіді». На (в) кому або чому ви хотіли б мандрувати? Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

чорногуз

торт

морква

чорниця

чорний

морж

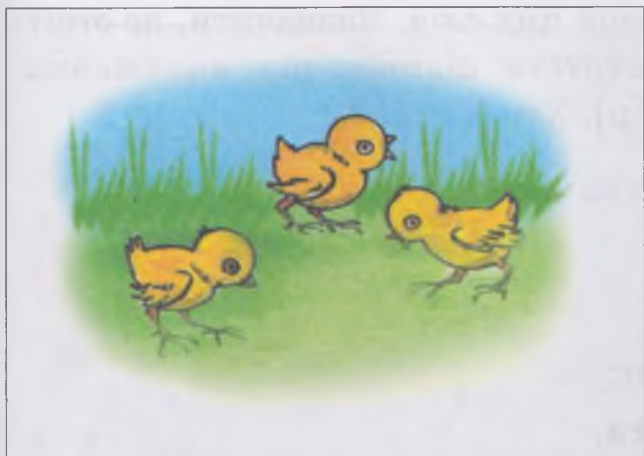
ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.
2. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я загадала»,
«Відгадайте, який малюнок я заховала».
3. Повторити чистомовки та скоромовки.
Ўрка, ўрка, ўрка — ряба курка.
Урма́, урма́, урма́ — сурмить сурма.
Ўртка, ўртка, ўртка — червона куртка.

Мухомор і мух заморить, бо отруту в собі творить.	Бринить струмочок з бору під горбочок.
--	---
4. Про які малюнки ці загадки?
Попищали, попищали,
дружно просо подзьобали —
і до матері стрибочком
жовті збіглися клубочки.
(ча, та, кур)

	Кругом бочки бігають клубочки. (ка, кур; ча, та, кур)
--	--
5. Додати до слів (слова) назву малюнка.
Маленькі жовтенькі ... .
Ряба ... .
Красива зручна ... .

	Залізний гімнастичний ... . Мідна співуча ... . Чавунна вулична ... .
--	---
6. Пояснити та вивчити прислів'я, приказки.
Приятелів тьма, а вірного друга нема.
Як сам добрий, то добротою і тобі відповідають.
Восени і курчата курми будуть.
Восени і горобець багатий.
7. Гра «Жартівливі відповіді». На (в) кому або чому ви хотіли б мандрувати? Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

курчата

турнік

курка

куртка

сурма

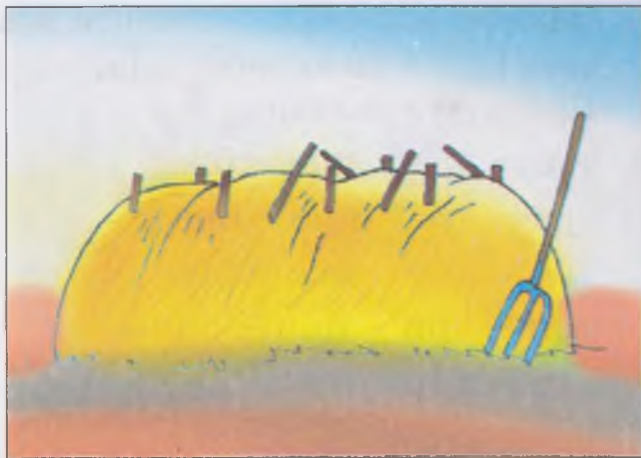

урна

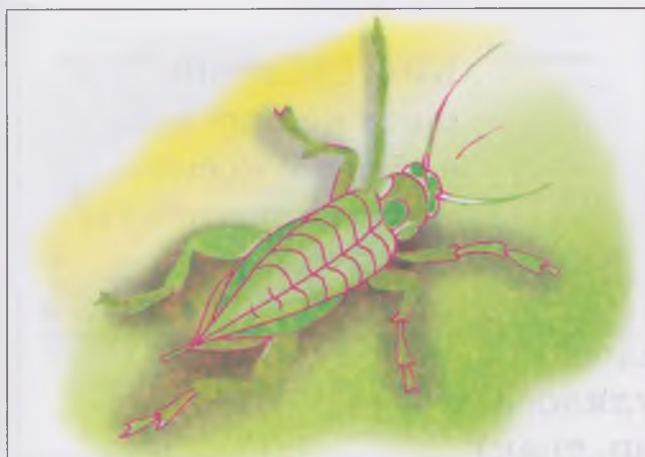

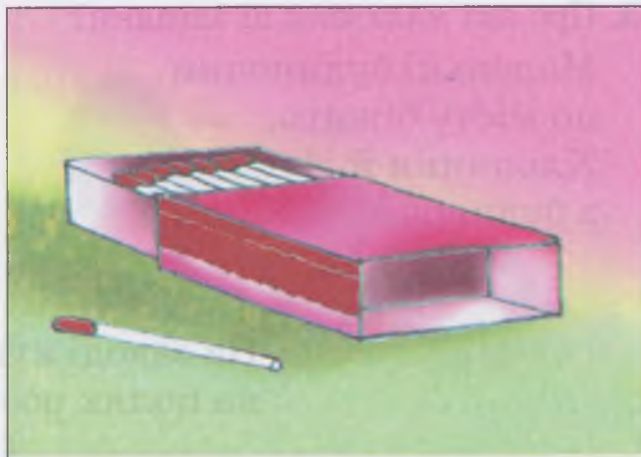
бір

скирта

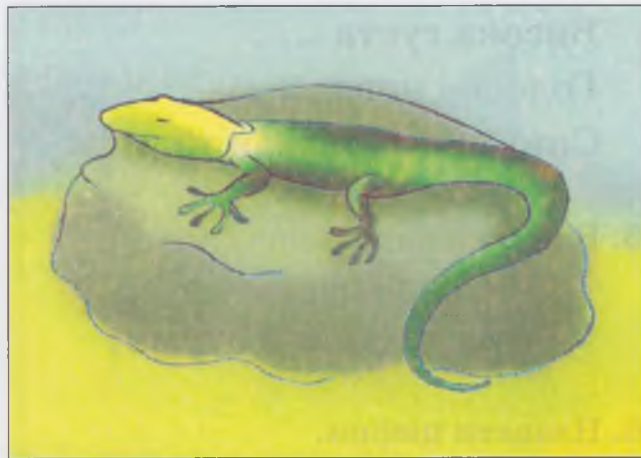
цвіркун

сірники

двірник

ящірка

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків.

Прочитати склади:

тра – дра – пра – бра

тре – дре – пре – бре

тро – дро – про – бро

три – дри – при – бри

тру – дру – пружина – бру

кра – гра – фра – вра

кре – гре – фре – вре

кро – гро – фро – вро

кри – гри – фри – ври

кру – гру – фру – вру

2. Гра «Відгадайте, який малюнок я заховала».

3. Про які малюнки ці загадки?

Маленькі будиночки
по місту біжать.

Хлопчики й дівчатка
в будиночках сидять.

(вай, трам)

Кінь сталевий,
вівса не просить,
але оре й косить.

(тор, трак)

На заводі кувалося,
на полях розгулялося.

(тор, трак)

4. Додати до слів назву малюнка.

Висока густа ... .

Голосна нова ... .

Синій намальований ... .

Червона запашна ... .

Новий залізний ... .

Потужний міський ... .

5. Вивчити скоромовку.

Трое сурмачів
сурмили в сурми,

трое трубачів
трубили в труби.

6. Назвати цифри.

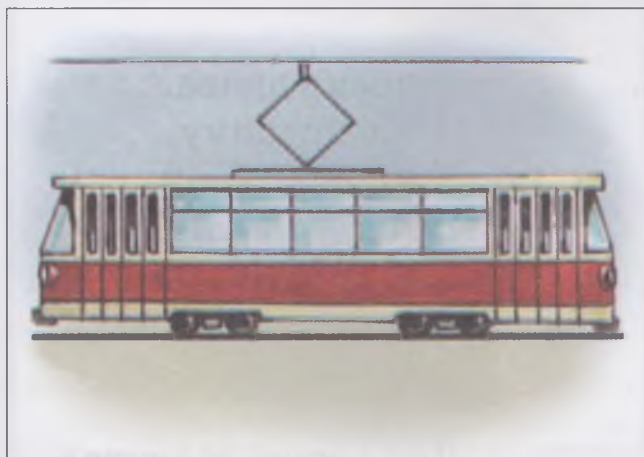
3, 33, 333, 3333, 33333, 333333, 3333333

трактор

трава

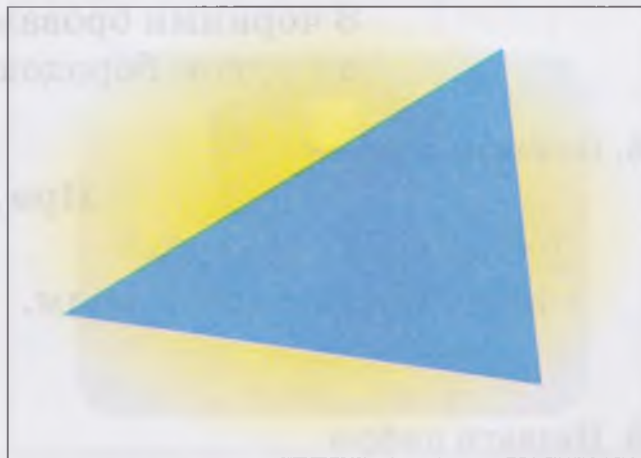
трамвай

труба

троянда

трикутник

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати склади:

тра – дра – пра – бра

кра – гра – фра – вра

тре – дре – пре – бре

кре – гре – фре – вре

тро – дро – про – бро

кро – гро – фро – vro

три – дри – при – бри

кри – гри – фри – ври

тру – дру – пру – бру

кру – гру – фру – вру

2. Додати до слова назву малюнка.

Дерев'яна ... .

Березові ... .

Красива ... .

Рожева ... .

Емальоване ... .

Хижа ... .

3. Змінити речення (ти, він).

Я приставив драбину до дерева.

Я носив дрова.

Я рубав дрова сокирою.

Я ніс драбину.

Я бачив дрозду в зоопарку.

Я купив пудру.

Я подарував пудру Марині.

Я годував видру.

Я годував видру рибою.

Я ніс відро.

Я приніс відро моркви.

Я рубав сокирою.

4. Вивчити скоромовки.

У дворі трава, на траві дрова,
на траві двору не рубай дрова.

Два двори, у дворах
за дровами трава.

З чорними бровами йди по дрова,
а з рудою бородою йди за водою.

5. Вивчити вірш.

Про дрова

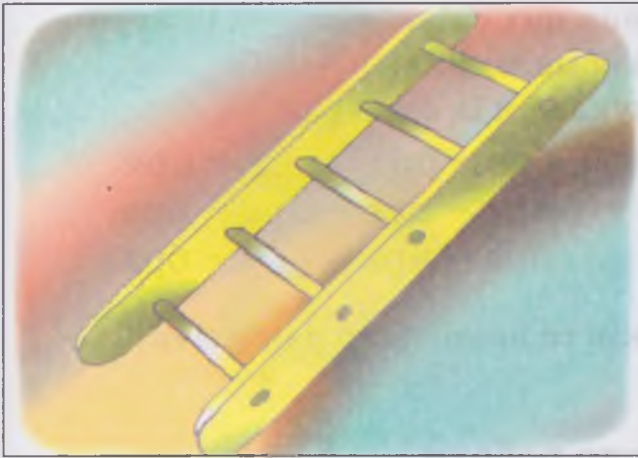
Дубові дрова дід рубає
в дворі під деревом старим.

А дітвора допомагає
носити дрова з двору в дім.

Н. Забіла

6. Назвати цифри.

4, 44, 444, 4444, 44444, 444444, 4444444

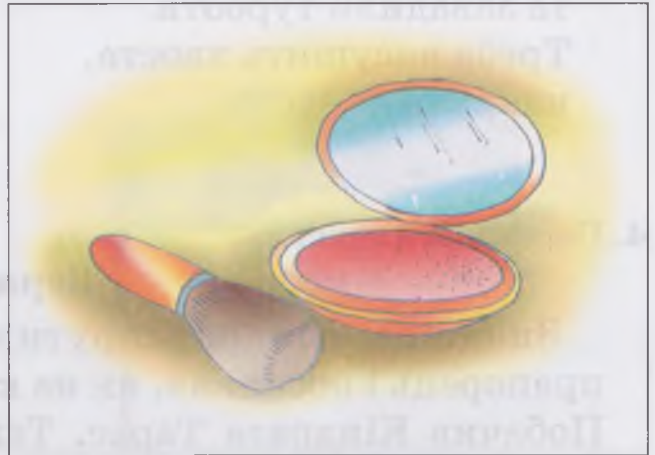
драбина

дрова

дрохва

пудра

видра

відро

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів.

Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків.

Повторити по чотири склади, прослухавши їх один раз:

про – пру – бра – бри

бре – бре – пра – пру

пру – пру – бри – бре

пре – пре – пра – бра

пру – пру – бру – бре

пре – пра – бру – бра

2. Гра «Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».

3. Вивчити вірш.

Кіт збирався до роботи

Кіт збирався до роботи,
та завадили турботи.

Треба висушить хвоста,
накрутити вусик.

І зчесати з живота
позапічний трусок.

День у день такі турботи,
що не встигнеш до роботи.

П. Воронько

4. Переказати текст.

Вершники

Знайшов Кіндрат прутик. Сів на нього, взяв у руки прапорець і поскакав, як на конячці, розмахуючи прапорцем. Побачив Кіндрата Тарас. Також узяв прутик та прапорець. Ось уже два вершники скачуть, розмахуючи прапорцями. Незабаром загін кіннотників скакав двором. Усім було хороше і радісно.

5. Повторити скоромовки.

Прийшов Прокіп — кипів окріп,
пішов Прокіп — кипів окріп.

Хто про Прокопа,
хто про Прокопиху.

Прийшов Панкрат, приніс домкрат.

Прокіп, продай кріп.

6. Доповнити речення назвою малюнка.

У полі посіяли ... .

На будинку майорить ... .

Пляшку закрили ... .

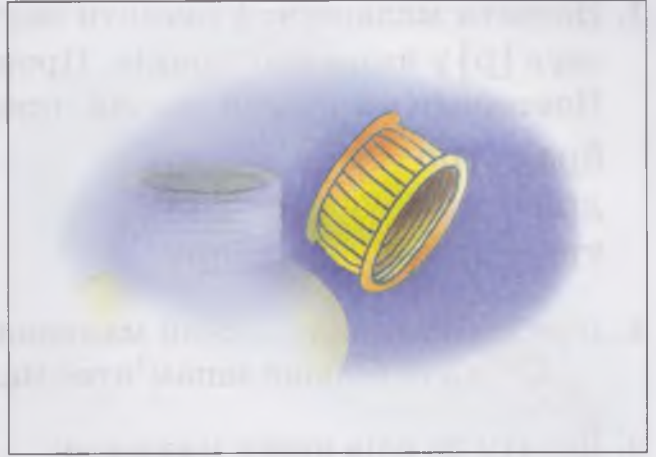
Білизну прасують ... .

У тракторі є ... .

Гусей гонять ... .

просо

пробка

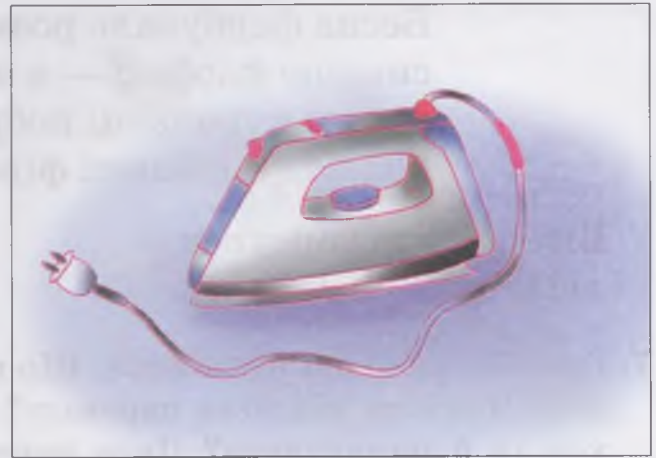
пружина

прапор

прутик

праска

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Повторити по чотири склади, прослухавши їх один раз:
бра – тро – кра – кра   вра – фро – фро – ври
дра – дру – фра – фру   бра – при – кре – кро
тра – кра – фра – дру   дру – тру – пра – дра
2. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я заховала»,
«Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».
3. Додати до слів назву малюнка:
Густі чорні ... .   Пофарбована металева ... .
Набряклі вербові ... .   Червона лісова ... .
Гостра залізна ... .   Красива мамина ... .
4. Доповнити речення назвою малюнка.
У Марини густі ... .   Перукар голить гострою ... .
У лісі росте червона ... .   На вербі набрякли ... .
У Дарини красива ... .   У двір заїхали через ... .
5. Змінити речення (тебе, нього, неї, нас, вас, них).
У мене густі брови.   У мене є бритва.
У мене є троянда.   У мене гарна брошка.
6. Вивчити вірш і скоромовки.
Весна фарбувала розквітлу природу:
синьою фарбою — в озері воду,
рудим куропатці побризкала крила
і навіть в кімнаті фіранку відкрила.

Вітер ватру вартував —   Зрілі грона винограду
ліс від ватри запалав.   принесла Даринка з саду.
7. Гра «Жартівливі відповіді». Що ви бачите на малюнку? Чого немає у вас? Чому ви віддаєте перевагу? Чим ви милуєтеся? На (в) чому ви хотіли б мандрувати? Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

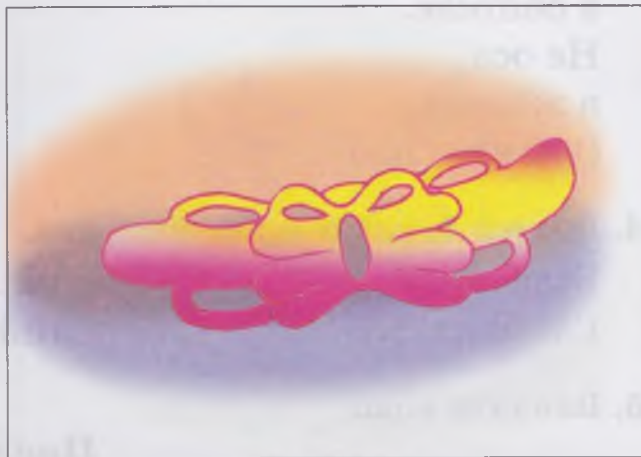
брови

бритва

брусниця

брошка

брама

бруньки

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Скласти та прочитати склади **кра – гра, кро – гро, кру – гру, кре – гре, кри – гри**. Прочитати підписи під малюнками. Послухати та повторити склади:

кра – кра – гра – гра

кру – кру – гру – гру

кри – кри – гри – гри

кро – кро – гро – гро

кре – кре – гре – гре

кра – гра – кру – гру

2. Гра «Відгадайте, який малюнок я заховала».

3. Про які малюнки ці загадки?

Не вогонь,

а обпікає.

Не оса,

а жалить.

(ва, кро, пи)

Довгою шиєю поверчу,

вантаж важкий підхоплю,

де накажуть покладу.

Людині вірно я служу.

(р, к, н, а; ний, під, йом)

4. Додати до слова назву малюнка.

Біла ... .

Пекуча ... .

Велика ... .

Глибока ... .

Зелений ... .

Підйомний ... .

5. Вивчити вірш.

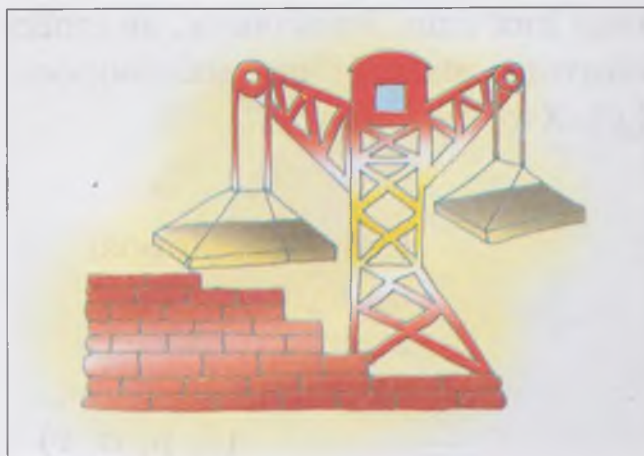
Про цапка

На городі цап, цап,
капусточку хап, хап.
Борідкою трусь, трусь,
капусточку хрусь, хрусь.
Ратичками туп, туп,
капусточка хруп, хруп.
А за цапом дід, дід,

з батогом хвось, хвось.
Цап як скоче: брик, брик,
на весь край крик, крик.
На синяки дме, дме,
вигукує: «Ме, ме!»
За ним Рябко: «Гав, гав, гав,
оце тобі, щоб не крав!»

Ю. Будяк

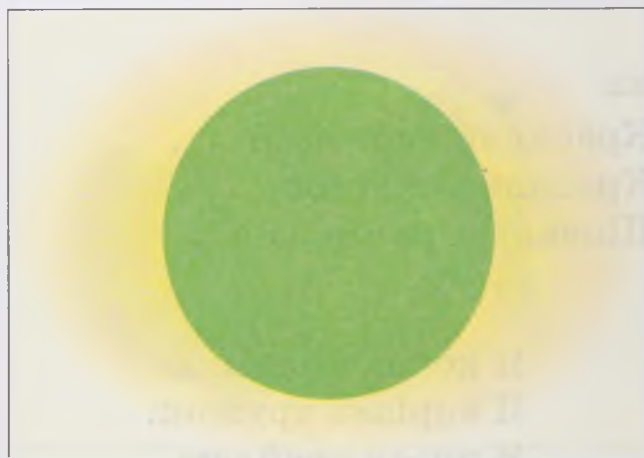
6. Гра «Жартівливі відповіді». Що ви бачите на малюнку? Чого немає у вас? Чому ви віддаєте перевагу? Чим ви милуєтеся? На (в) чому ви хотіли б мандрувати? Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

кран

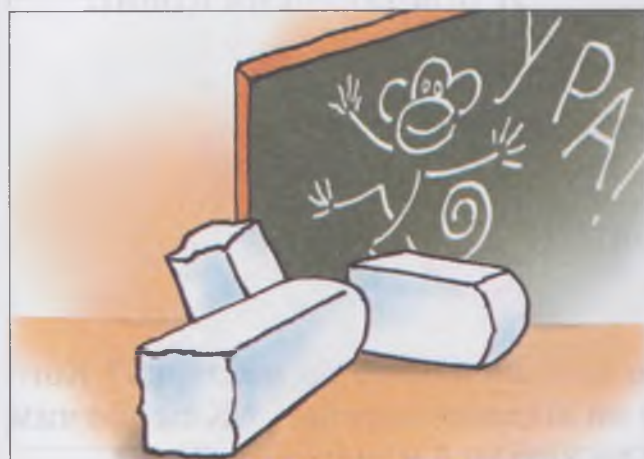
криниця

кружок

кропива

крейда

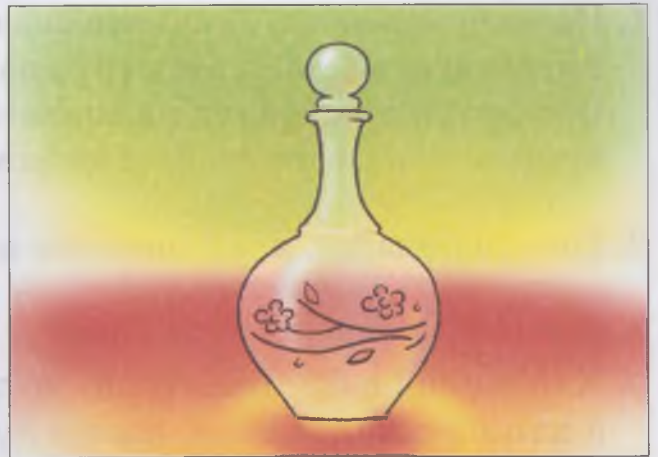
крона

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Згадати та назвати слова зі звуком [р]. Хто більше?
2. Про які малюнки ці загадки?
У теплий дощик народився,
парасолькою накрився,
може б, з лісу пострибав,
якби другу ногу мав.
(р, б, и, г)
Стоїть на дорозі
на одній нозі,
шапочку має,
та нікого не вітає.
(б, р, и, г)
Зуби є, а рота немає.
(бі, нець, гре)
3. Додати до слова (слів) назву малюнка.
Чорний ... .
Великий білий ... .
Спіла соковита ... .
Красивий червоний ... .
Красивий скляний ... .
Шовковиста кінська ... .
4. Змінити речення (ти, він).
Я ненароком розбив графин.
Я причесав гриву коню.
Я бачив чорного грака.
Я знайшов гриб під березою.
Я збирав червонобокi груші.
Я копав криницю.
Я вирізав кружок.
Я писав крейдою.
Я сховався під кроною.
Я працював на крані.
5. Повторити скоромовки.
Стрекотіли три сороки на воротах.
Кричав Архип, Архип охрип.
Не треба Архипу кричати до хрипу!
Груню, груш мені не руш!
6. Гра «Жартівливі відповіді». Що або кого ви бачите на малюнку? Кого або чого немає у вас? Кому або чому ви віддаєте перевагу? Ким або чим ви милуєтеся? На (в) кому або чому ви хотіли б мандрувати?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

грак

графин

грива

гриб

гребінець

груша

ЗВУКИ [Р, Р']

---

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів.
Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків.
Прочитати підписи під малюнками.
Згадати та назвати слова зі звуком [р]. Хто більше?

2. Гра «Відгадайте, який малюнок я загадала».

3. Про який малюнок ці загадки?

Хто з нею добре знається, до того озивається,
а хто не в лад її бере, аж по душі вона дере.

(ка, скрип)

У лісі росло, додому прийшло,
на печі висохло, без сліз плаче.

(ка, скрип)

4. Додати до слів (слова) назву малюнка.

Соковиті смачні ... .

Співуча лакована ... .

Друкована ... .

Старовинна ... .

Запашна красива ... .

Смачні рибні ... .

5. Змінити речення (ти, він, ми, ви, вони).

Я граю на скрипці.

Я вирощую хризантеми.

Я пишу цифри.

Я збираю фрукти.

6. Вивчити скоромовку.

Схожі трое братів:
Панкрат на Романа,
Роман на Кіндрата,
Кіндрат на Панкрата.

7. Гра «Жартівливі відповіді». Що ви бачите на малюнку? Чим ви милуєтесь? Чому ви віддаєте перевагу? Чого немає у вас? На (в) чому ви хотіли б мандрувати?

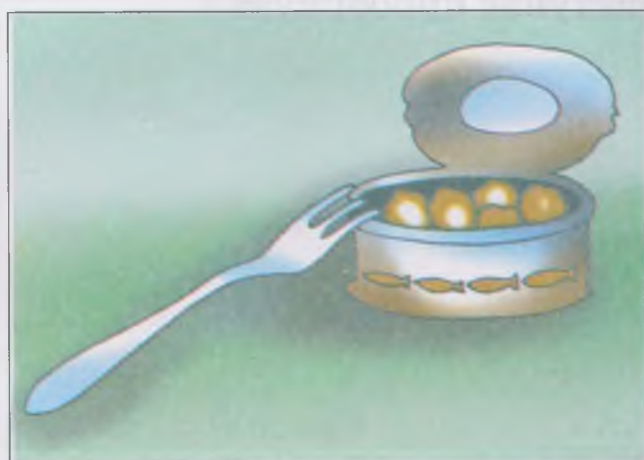
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

фрукти

цифра

фрикадельки

скрипка

хризантема

скриня

ЗВУКИ [Р, Р']

---

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.

2. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я загадала»,
«Відгадайте, який малюнок я заховала».

3. Повторити чистомовки.

Рець, рець, рець — ось прапорець.

Рава́ч, рава́ч, рава́ч — грає програвач.

Бі́рка, бі́рка, бі́рка — ось пробірка.

Же́ктор, же́ктор, же́ктор — сяє прожектор.

О́ркувач, о́ркувач, о́ркувач — виступає приборкувач.

4. Про який малюнок ця загадка?

В руці він тріпоче,

як пташка крилата.

І я з ним охоче буваю на святі.

(рець, пра, по)

5. Додати до слова назву малюнка.

Блакитний ... .

Сміливий ... .

Красиві ... .

Скляна ... .

Потужний ... .

Старий ... .

6. Вивчити вірш.

Радіоприймач

Дивну скриньку-говориньку
тато мій приніс мені,

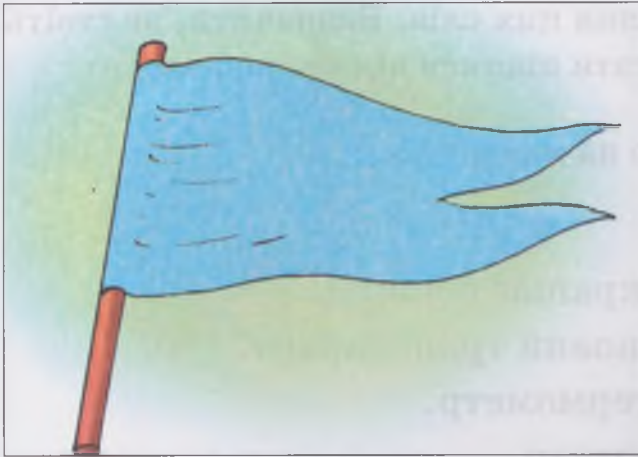
дивна скринька-говоринька
не змовкає цілі дні.

Л. Первомайський

7. Переказати текст.

Чистота — запорука здоров'я

Пам'ятайте всі: чистота — запорука здоров'я. Обов'язково мийте руки перед вживанням їжі. Не тягніть руки до рота. Мийте фрукти, овочі кип'яченою водою.

прапорець

приборкувач

прикраси

прожектор

пробірка

програвач

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.

2. Полічити до п'яти те, що зображено на малюнках.

3. Повторити чистомовки.

Жур, жур, жур — кімнату прикрашає абажур.

Рант, рант, рант — несуть святковий транспарант.

О́метр, о́метр, о́метр — у Рити термометр.

Туа́р, туа́р, туа́р — широкий тротуар.

Мор, мор, мор — під березою мухомор.

У́пор, у́пор, у́пор — командир говорить у рупор.

4. Додати до слів (слова) назву малюнка.

Красивий різнокольоровий ... .

Жерстяний ... .

Широкий заасфальтований ... .

Святкові ... .

Червоноголовий ... .

Скляний ... .

5. Вивчити вірш.

Зо три дні їжак сопів,
зо три дні не спав, не їв,
день копав на зиму нору,
другий день робив комору,
а на третій на собі
їжі наносив туди.

А. Костецький

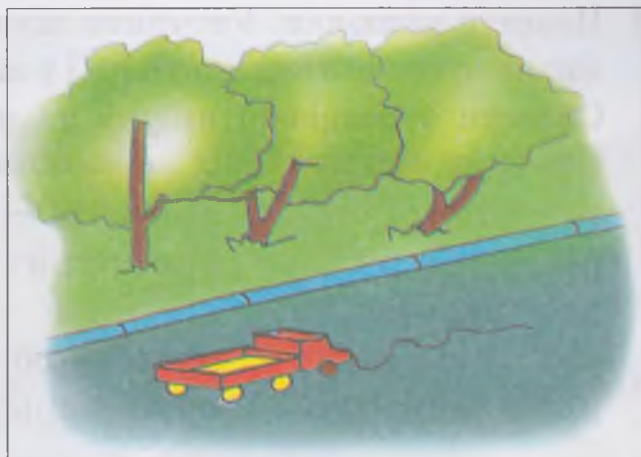
6. Переказати текст.

Роман і рак

Роман пішов на озеро. Він хотів піймати карасів та коропів. Закинув вудку. Витягнув її, а замість коропа на гачок причепився рак. Роман знову закинув вудку і спіймав рака. Тож він приніс додому замість риби багато раків.

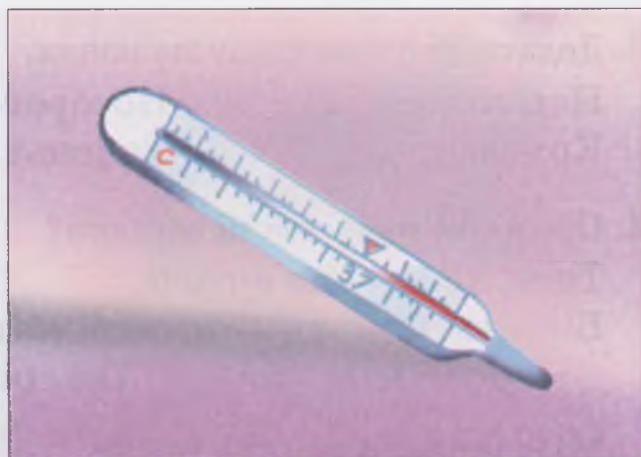
абажур

тротуар

транспаранти

термометр

мухомор

рупор

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів.

Визначити, де стоїть звук [р'] у назвах малюнків.

Скласти з розрізної азбуки та прочитати склади **рі, ря, рю, рьо**.

Прочитати підписи під малюнками. Послухати та повторити склади:

рі – рі – рі	арі – урі – ірі	рі – рі – ре – ре
ря – ря – ря	аря – уря – іря	рю – рю – рьо – рьо
ре – ре – ре	аре – уре – іре	ря – ря – рі – рі
рю – рю – рю	орю – ерю – ирю	рьо – рьо – ре – ре
рьо – рьо – рьо	орьо – ерьо – ирьо	ре – ре – рі – рі

2. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я загадала»,
«Відгадайте, який малюнок я заховала».

3. Додати до слова назву малюнка.

Невелика	Носороговий	Бджолиний ... .
Кругла	Тоненька	Глибокий ... .

4. Про який малюнок ці загадки?

Тече, тече — не витече.

Біжить, біжить — не вибіжить.

(ка, річ)

Зимою спить,

а влітку шумить.

(ка, річ)

Між берегів текла, текла.

Мороз зміцнів — під скло лягла.

(ка, річ)

Крутиться, вертиться,

берега держиться.

(ка, річ)

5. Доповнити речення назвою малюнка.

Я плавав у ... .

Сергійко зрізав ... .

Біля городу був ... .

На городі виросла кругла ... .

Дуже великий у корови ... .

З вулика вилетів бджолиний ... .

6. Гра «Хто правильно відповість». Що ви бачите на малюнку?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

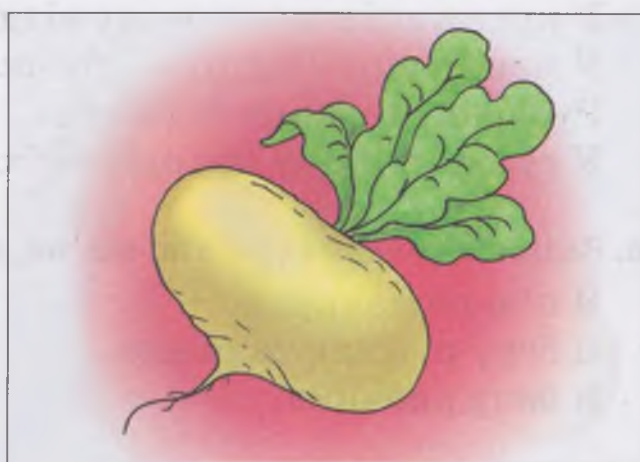
ріг

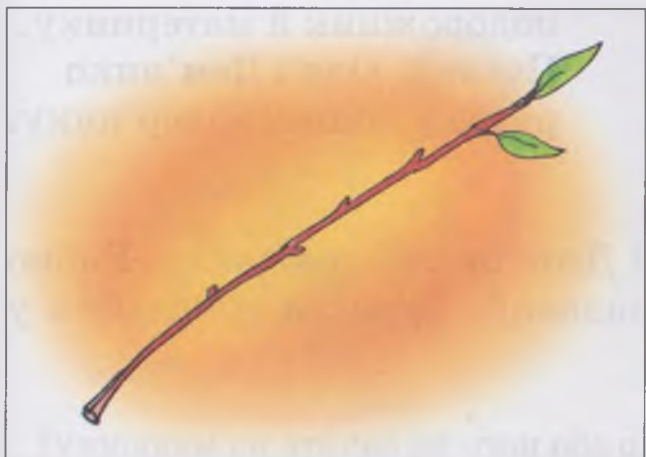
річка

рій

ріпа

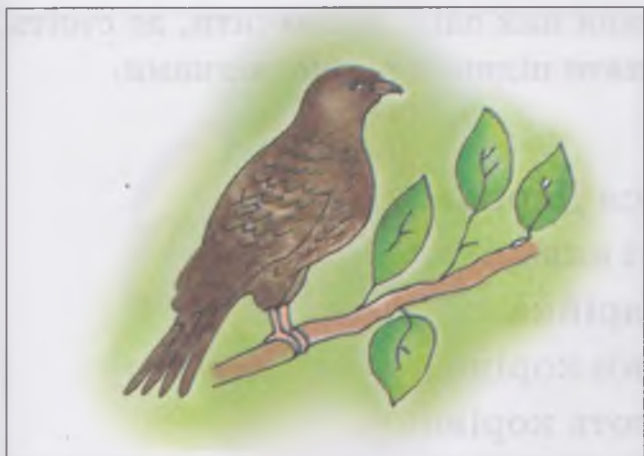
різка

рів

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р'] у назвах малюнків. Скласти з розрізної азбуки та прочитати склади **рі, ря, рю, рьо**. Прочитати підписи під малюнками.
2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.
3. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я заховала»,
«Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».
4. Доповнити речення назвою малюнка.
На дереві сидить ... .
У саду рядами ростуть ... .
У крамниці в молочному відділі продають ... .
У мене є вірний друг — собака ... .
Руслана старанно підмітає ... .
У туристичному поході необхідний ... .
5. Змінити речення (ти, він, ми, ви, вони).
Я п'ю ряжанку. Я укриваюся рядном.
Я беру рюкзак та рядно. Я трясу рясну грушу.
Я бачу рябчика. Я біжу поряд з Рябком.
6. Вивчити скоромовки.
Кинув кріп Прокіп в окріп,
у окропі, окрім кропу,
кипить короп для Прокопа. Рве Маринка у торбинку
подорожник й материнку.
Петрик, Оля і Дем'янко
рвуть у кошик валер'янку.
7. Прочитати (або повторити) речення.
У рябчика рябе перо. Увечері Дмитрик п'є ряжанку. Рябко грався на рядні. Мій брат — рядовий. Туристи складають у рюкзак різні речі.
8. Гра «Хто правильно відповість». Що або кого ви бачите на малюнку? Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

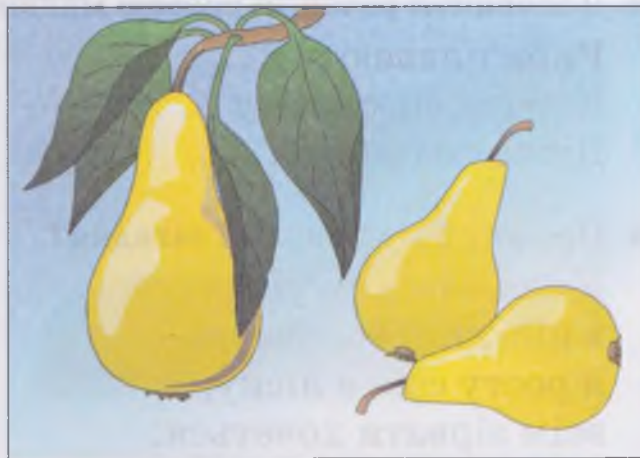
рябчик

ряжанка

рядно

рясна груша

Рябко

рюкзак

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р'] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.

2. Повторити чистомовки.

Ріна, ріна, ріна — посміхається Дарина.

Аріум, аріум, аріум — у кімнаті акваріум.

Рійка, рійка, рійка — стоїть Марійка.

Орінь, орінь, орінь — у петрушки корінь.

Рівник, рівник, рівник — будують корівник.

Ріх, ріх, ріх — смачний горіх.

3. Доповнити речення назвою малюнка.

Риби плавають в ... .

З папугою бавиться ... .

Корови зимують у ... .

У петрушки їстівні листя та ... .

Дуже смачний ... .

З лялькою грається ... .

4. Про який малюнок ці загадки?

У зеленім козушку,
в кістяній сорочечці,
я росту собі в ліску,
всім зірвати хочеться.

(ріх, го)

Росло, виросло,
із козуха вилізло,
по руках покотилося,
на зубах опинилося.

(ріх, го)

Ріс, виріс, постарівся,
дітям полюбився.

(ріх, го)

Сам маленький,
а шуба дерев'яна.

(ріх, го)

5. Змінити речення (ти, він, ми, ви, вони).

Я зустрічаю Андрійка та Марійку.

Я міняю воду в акваріумі.

Я чищу корівник.

Я знаю, що у дуба міцний корінь.

6. Гра «Жартівливі відповіді». Кого або чого немає у вас?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

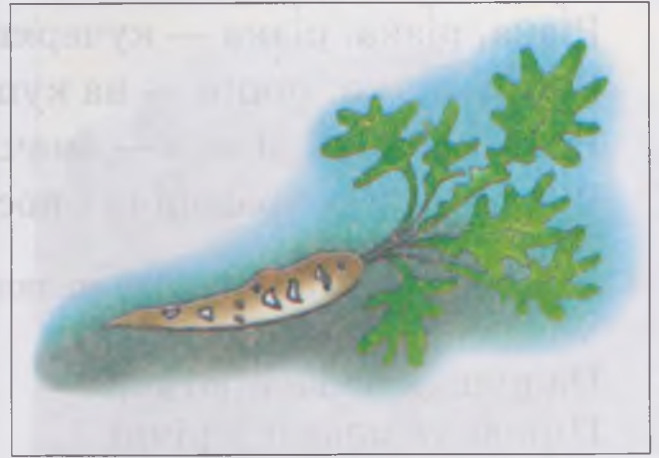
Дарина

акваріум

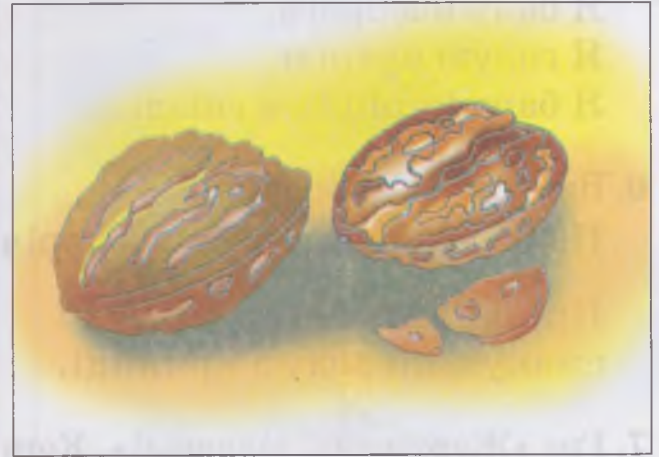
Марійка

корінь

корівник

горіх

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р'] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Послухати та повторити склади:
орі – орі – орі   трі – трі – трі   прю – прю – прю
оря – оря – оря   уре – уре – уре   брю – брю – брю
аре – аре – аре   крі – крі – крі   грі – грі – грі
2. Полічити до п'яти те, що зображено на малюнках.
3. Повторити чистомовки.
Ріпка, ріпка, ріпка — у гнізді сидить куріпка.
Ўтрія, ўтрія, ўтрія — в озері нутрія.
Різка, різка, різка — кучерява берізка.
Річки, річки, річки — на кущах порічки.
Ріжки, ріжки, ріжки — смачні пиріжки.
Ріг, ріг, ріг — травоїдний носоріг.
4. Доповнити речення назвою малюнка.
У гнізді сидить ... .   На переніссі ріг у ... .
На кущах червоніють ... .   Бабуся спекла з сиром ... .
Пірнає та плаває в річці ... .   Біла кора у ... .
5. Змінити речення (ти, він, ми, ви, вони).
Я бачу носорога.   Я збираю порічки.
Я годую нутрію.   Я смажу пиріжки.
Я бачу куріпку в гнізді.   Я обкопую берізку.
6. Вивчити скоромовки.
На березі річки ростуть порічки.
Прилетіли жар-птиці,   Кріт Мартин і носоріг Мирон
смакували воду з криниці.   зробили з дроту телефон.
7. Гра «Жартівливі відповіді». Кого або чого немає у вас?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

куріпка

порічки

нутрія

носоріг

пиріжки

берізка

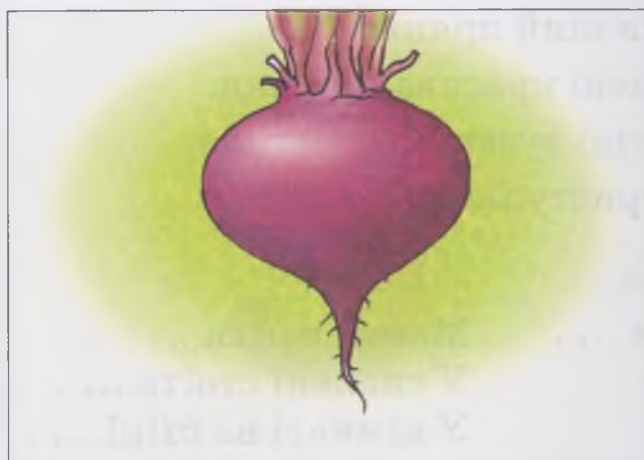

вітряк

моряк

буряк

Боря

буря

Варя

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р'] у назвах малюнків. Скласти та прочитати склади **трі – дрі, тря – дря, трю – дрю, трьо – дрю, тре – дре, пря – бря, прі – брі, про – бру, прьо – бру**. Прочитати підписи під малюнками. Згадати та назвати слова зі звуком [р']. Хто більше?
2. Ігри: «Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті», «Відгадайте, який малюнок я заховала».
3. Повторити чистомовки.
Ріска́, ріска́, ріска́ — у морі живе тріска.
Рі́йка, рі́йка, рі́йка — у мене з математики трійка.
Ря́ник, ря́ник, ря́ник — я їм смачний пряник.
Ря́жка, ря́жка, ря́жка — на ремені красива пряжка.
Рі́щина, рі́щина, рі́щина — у стіні вузенька тріщина.
Рюмо́, рюмо́, рюмо́ — я купив тристулкове трюмо.
4. Доповнити речення назвою малюнка.
Смачні котлети з морської риби ... . Мама спекла ... .
Тарас з географії отримав ... . У спальні стоїть ... .
На ремені блискуча ... . У кімнаті на стіні ... .
5. Змінити речення (ти, він, вона, ми, ви, вони).
Я смажу тріску. Я пишу трійку. Я дивлюсь у трюмо.
Я їм пряник. Я беру пряжку. Я замазую тріщину.
6. Вивчити вірш.
Враз на сонце, мов примара,
налетіла чорна хмара,
чорна-чорна, наче дим...
Ось і блискавка! І грім!
Н. Забіла
7. Гра «Жартівливі відповіді». Кому або чому ви віддаєте перевагу?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

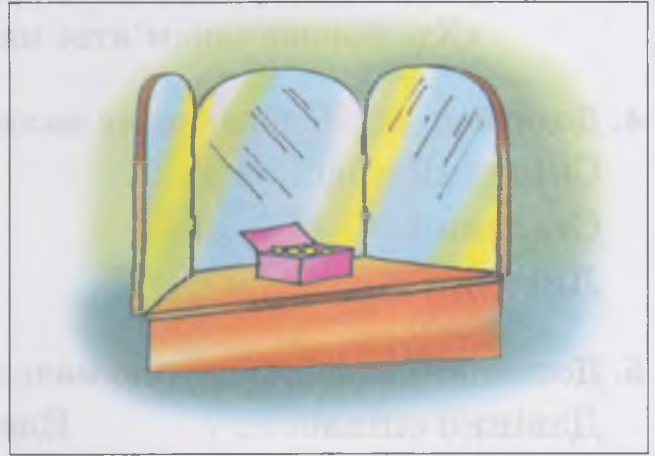
тріска

тріщина

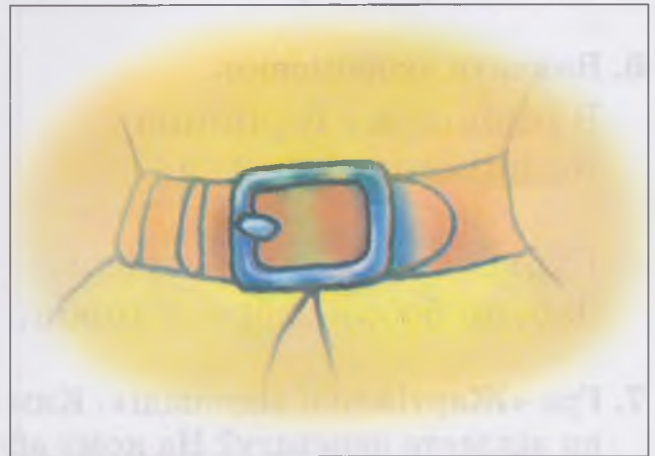
трійка

трюмо

пряники

пряжка

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р'] у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.

Прочитати склади:

тря – дря	кря – гря — хря	стря – зря	пря – бря
трі – дрі	крі – грі – хрі	стрі – зрі	прі – брі
трю – дрю	крю – грю – хрю	стрию – зрю	прю – брю
трыо – дрыо	крыо – грыо – хрыо	стрыо – зрыо	прыо – брыо

2. Полічити до п'яти те, що зображено на малюнках.

3. Ігри: «Відгадайте, який малюнок я загадала»,
«Відгадайте, який малюнок я заховала»,
«Хто більше запам'ятає малюнків та назве їх по пам'яті».

4. Додати до слів (слова) назву малюнка.

Співучий красивий	Сучкуватий ... .
Сталевий міцний	Шовкова гарна ... .
Листяний	Свіжі ... .

5. Доповнити речення назвою малюнка.

Дзвінко співає.	Електричний струм біжить по ... .
У тісто додали	У Маринки в косах шовкові ... .
Багато грибів у	Біля сараю лежить ... .

6. Вивчити скоромовки.

В горішнику горішина горішками обвішана.	Дві товаришки-овечки захотіли дуже гречки. і повів їх баранець через поле навпростець.
Бурі бобри брід перебрели. Забули бобри забрати торби.	

7. Гра «Жартівливі відповіді». Ким або чим ви милуєтеся? Кому або чому ви віддаєте перевагу? На кому або на чому ви хотіли б мандрувати? Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

дрізд

дріжджі

дрімучий ліс

дріт

дрючок

стрічка

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, де стоїть звук [р'] у назвах малюнків. Прочитати склади:

крі – грі – хрі	прі – брі	фрі – врі	шрі – жрі
кря – гря – хря	пря – бря	фря – вря	шря – жря
крю – грю – хрю	прю – брю	фрю – врю	шрю – жрю
крьо – грьо – хрю	прьо – брьо	фрьо – врьо	шрьо – жрьо

2. Гра «Відгадайте, який малюнок я заховала».

3. Повторити чистомовки та скоромовку.

Ріп, ріп, ріп — запашний кріп.

Рін, рін, рін — виріс хрін.

Рім, рім, рім — страшний грім.

Рюк, рюк, рюк — на дверях крюк.

Ріт, ріт, ріт — у норі кріт.

Рючо́к, рючо́к — на хвіртці крючок.

Ой, тарі,

тарі, тарі,

дарую Сарі

янтарі.

4. Про які малюнки ці загадки?

Шило покотило

попід небесами.

На хмари гуркотіло,

з полями говорило.

(м, р, г, і)

Маленький, чорненький,

все поле перерив.

(р, к, і, т)

Біг кінь білобокий

через Дунай глибокий,

як упав — заіржав,

увесь світ задривав.

(р, г, і, м)

Ревнув віл на сто гір,

на тисячу городів.

(р, г, і, м)

5. Доповнити речення назвою малюнка.

У суп поклали ... .

Хвіртку закрили на ... .

До квартирки прибили ... .

Під час грози гримить ... .

У землі риє норі ... .

На городі виріс ... .

6. Гра «Жартівливі відповіді». Ким або чим ви милуєтеся?

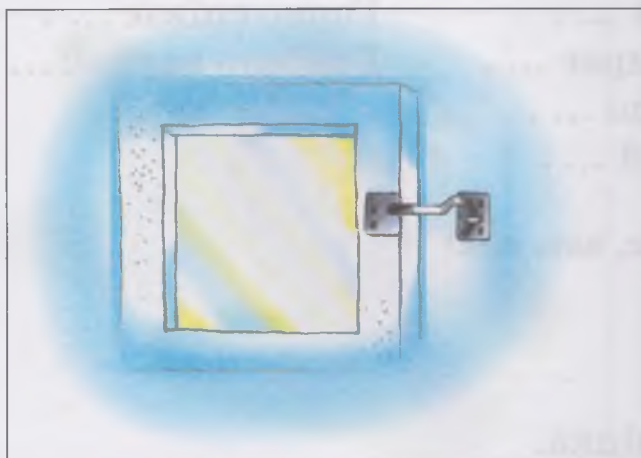
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

кріп

кріт

крючок

крюк

грім

хрін

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, який звук — [р] чи [р'] — у назвах малюнків і де він стоїть. Скласти та прочитати склади **ра — ря, ро — рьо, ру — рю, ри — рі**. Прочитати підписи під малюнками. Послухати та повторити:

ра — ря — ра — ря   ру — рю — ру — рю   ри — рі — ри — рі

2. Яким одним словом можна назвати ці малюнки? У назвах яких птахів є звук [р] або [р']?

3. Гра «Відгадайте, який малюнок я заховала».

4. Доповнити речення назвою малюнка.

Блискучі речі любить красти	Гарно співає ... .
По землі стрибає, крихти збирає	Голосно каркає ... .
У полі на землі мостить гніздо	
Вилетів на полювання хижий	

5. Змінити речення (тебе, нього, нас, вас, них).

У мене співає дрізд.
У мене горобець з'їв пиріг.
У мене беркут схопив курча.
У мене живуть ворона та куріпка.
У мене на подвір'ї стрекоче сорока.

6. Вивчити вірш.

Наш коник

Коник є в саду дитячій —	він не хоче і дивитись;
гарні в нього грива й хвіст.	принесем зерна ми трішки —
Все б нічого, раптом бачим —	не бере до рота й кришки;
коник наш не п'є, не їсть.	і води йому приносим —
Принесем йому травиці —	пить не хоче, як не просим!

М. Познанська

7. Гра «Жартівливі відповіді». На (в) кому ви хотіли б мандрувати?
Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

сорока

дрізд

ворона

куріпка

горобець

беркут

ЗВУКИ [Р, Р']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, який звук — [р] чи [р'] — у назвах малюнків і де він стоїть. Прочитати склади:

тра – тря	пра – пря	бра – бря	дра – дря
тро – трьо	про – прьо	бро – брьо	дро – дрьо
тру – трю	пру – прю	бру – брю	дру – дрю

2. Яким одним словом можна назвати зображене на цих малюнках? У назвах яких диких тварин є звук [р] або [р']?

3. Змінити речення (ти, він, ми, ви, вони).

Я бачу тигра та зебру в зоопарку.

Я годую нутрію рибою.

Я спостерігаю, як їдять траву носоріг та жирафа.

4. Вивчити вірш.

Кіт не знав

Падав сніг на поріг,
кіт зробив собі пиріг.

Поки смажив, поки пік,

то пиріг водою стік.

Кіт не знав, що на пиріг

треба тісто, а не сніг.

П. Воронько

5. Пояснити та вивчити приказки і прислів'я.

Не радій чужому горю.

Прудка вода береги розмиває.

Хто з правдою зрідниться, той і грому не боїться.

6. Переказати текст.

У зоопарку

Пішов я у зоопарк. Спочатку довго спостерігав за носорогом. Шкіра у нього схожа на панцир, а на носі ріг. Потім зачаровано дивився на жирафу — в неї такі довгі шия та ноги. Тигр якраз обідав шматком м'яса. Кріт так і не схотів вилізти зі своєї нори. Красуня зебра бігала підтюпцем, наче розуміла, що вона всім подобається. Я вийшов із зоопарку в доброго настрої.

носоріг

жирафа

нутрія

тигр

кріт

зебра

ЗВУКИ [Р, Р']

---

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, який звук — [р] чи [р'] — у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Згадати та назвати слова зі звуком [р] чи [р']. Хто більше?

2. Який із цих малюнків «зайвий» і чому?

3. Повторити чистомовки.

Ре́шня, ре́шня, ре́шня — червона черешня.

Рі́чки, рі́чки, рі́чки — червоні порічки.

Ро́дина, ро́дина, ро́дина — чорна смородина.

Рі́хи, рі́хи, рі́хи — різні горіхи.

4. Додати до слів назву малюнка.

Кисла чорна ... .

Кругла солодка ... .

Міцні смачні ... .

Червоні кисло-солодкі ... .

Оранжеві смачні ... .

Соковитий смачний ... .

5. Змінити речення (ти, він, ми, ви, вони).

Я варю варення з агрусу та черешні.

Я збираю горіхи.

Я перетираю з цукром смородину та порічки.

Я консервуюю оранжеві абрикоси.

6. Доповнити речення назвами малюнків.

На кущах ростуть ... .

На деревах ростуть ... .

7. Вивчити вірш.

Кріт кротові говорив:

— Вчора я зробив добро.

Для малих звірят прорив

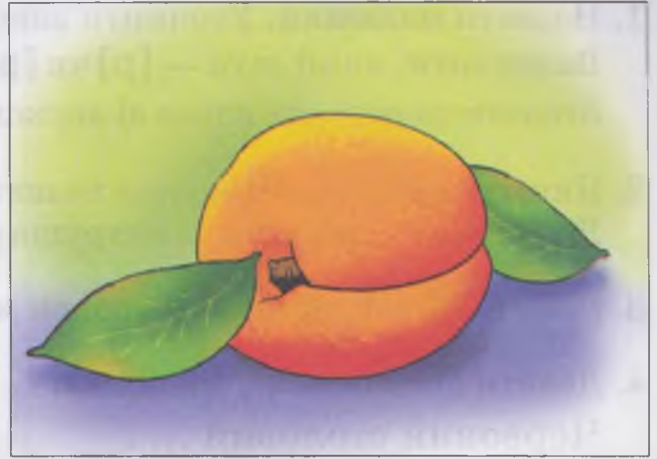
попід річкою метро.

8. Гра «Жартівливі відповіді». На чому ви хотіли б мандрувати?

Дати повну відповідь, використовуючи назву кожного з малюнків.

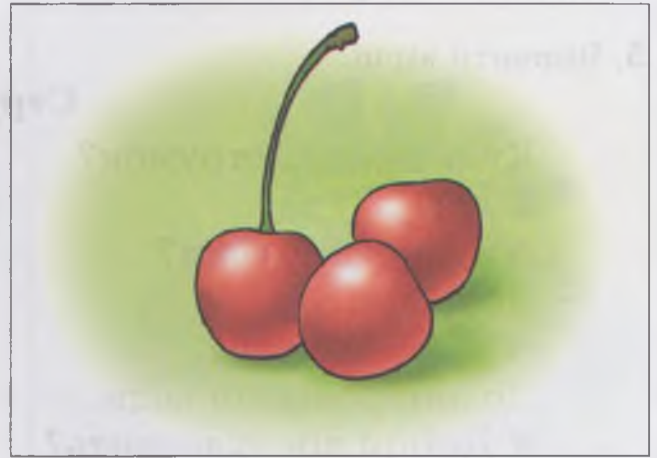
смородина

абрикос

порічки

черешня

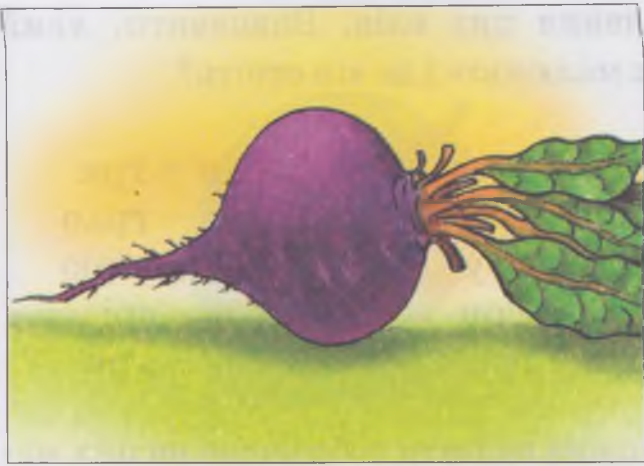
горіхи

аґрус

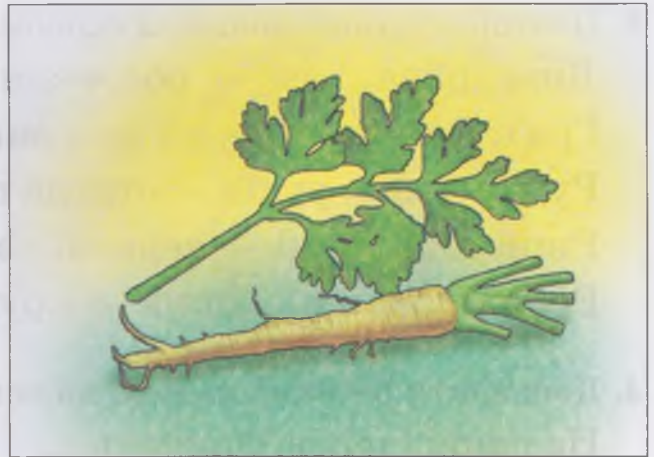
буряк

кріп

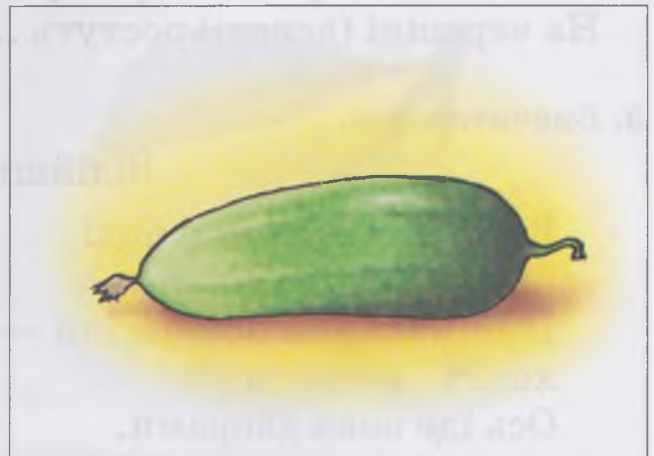
морква

петрушка

гарбуз

огірок

ЗВУКИ [Р, Р' – Л, Л']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, який звук — [л, л'] чи [р, р'] — у назвах малюнків і де він стоїть?

Прочитати склади:

ла – ра	ля – ря	сла – гра	сля – гря
ло – ро	льо – рьо	сло – гро	сло – грьо
лу – ру	лю – рю	слу – гру	сю – грю
ли – ри	лі – рі	сли – гри	слі – грі
ле – ре	ле – ре	сле – гре	сле – гре

2. Якими узагальнюючими словами можна назвати зображене на цих малюнках? У назвах яких фруктів і ягід є звук [р] або [л']?

3. Повторити чистомовки та скоромовку.

Лі́ва, рі́ва, лі́ва — росте слива.

Гра́д, гла́д, гра́д — на лозі виноград.

Ру́ша, лу́ша, ру́ша — стигла груша.

Ри́ці, ли́ці, ри́ці — червоні полуниці.

Ре́шня, ле́шня, ре́шня — кругла черешня.

На лозі —
виноград,
а на сливі —
сливи.

4. Доповнити речення назвою малюнка.

На сливі (дереві) ростуть ... .

На груші (дереві) ростуть ... .

На низьких кущиках ростуть ... .

На черешні (дереві) ростуть ... .

На лозі росте ... .

На яблуні ростуть ... .

Варення варять з ... .

Компот варять з ... .

5. Вивчити вірш.

Відійшли жнива

Відійшли жнива у полі,
відлітають журавлі.

Пишні клени пожовтіли —
ходить осінь у селі.

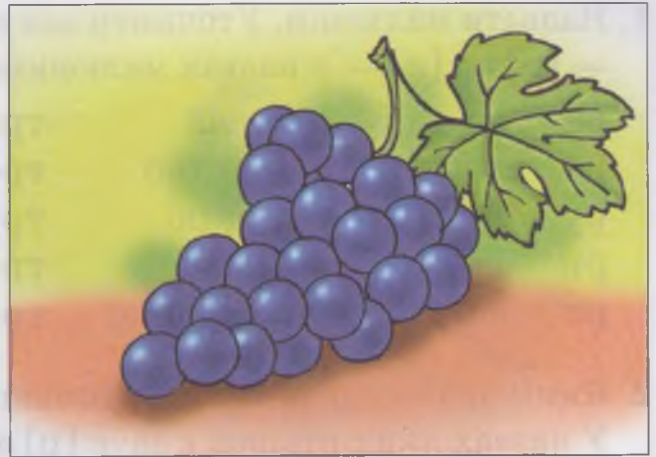
Ось іде вона дворами,
наділяє всіх дарами,

сипле зерно і плоди
добрим людям за труди.

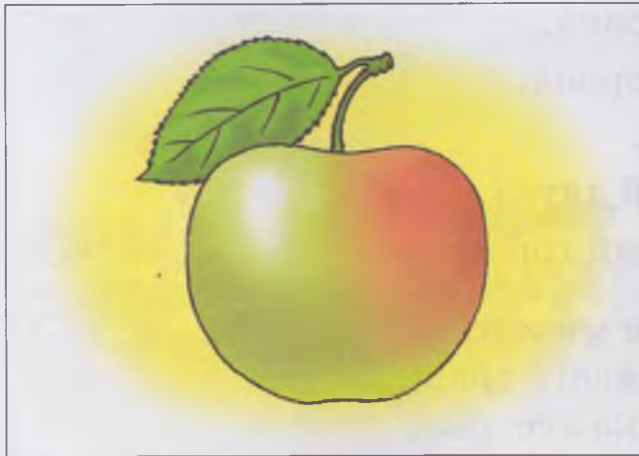
Насипає у комору
і пшениці, й жита гори,
і несе на стіл мені
груші й сливи наливні.

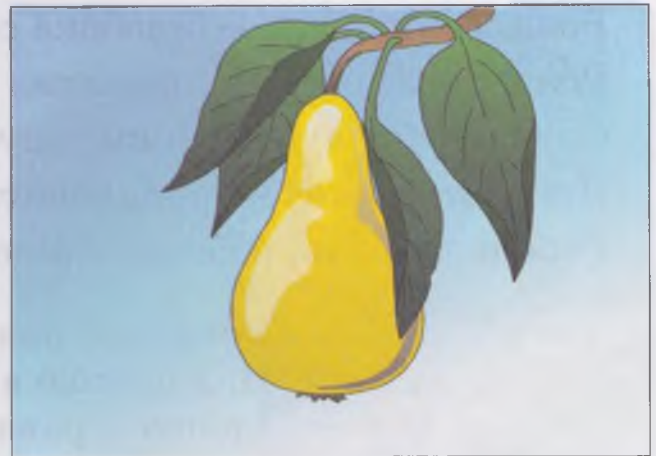
слива

виноград

яблуко

груша

полуниця

черешня

ЗВУКИ [Р, Р' – Л, Л']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, який звук — [р] чи [л] — у назвах малюнків і де він стоїть. Прочитати склади:

ра – ла	ря – ля	тра – тла	тря – тля
ро – ло	рьо – льо	тро – тло	трьо – тльо
ру – лу	рю – лю	тру – тлу	трю – тлю
ри – ли	рі – лі	три – тли	трі – тлі
ре – ле	ре – ле	тре – тле	тре – тле

2. Яким одним словом можна назвати зображене на цих малюнках? У назвах яких пташок є звук [р] або [л]?

3. Повторити чистомовки та вірш.

Ро́ка, ро́ка, ро́ка — білобока сорока.

Ро́на, ро́на, ро́на — криклива ворона.

О́луб, о́руб, о́луб — сірий голуб.

Я́тел, я́тер, я́тел — працьовитий дятел.

Робе́ць, лобе́ць, робе́ць — бідовий горобець.

Ромашки рвати ми хотіли
Над річкою в рясній траві.
І раптом равлика зустріли
Із ріжками на голові.

Н. Забіла

4. Переказати текст.

Переліт птахів

Прийшла осінь. Перелітні птахи збираються летіти в теплі краї. Відлітають вони не в один і той же час. Спочатку відлітають птахи, що живляться комахами, потім — інші. У кожній групі є свої вожаки, які ведуть ключ. Під час перельоту виживають найсильніші. У теплих краях перелітні птахи не мостять гнізд, не виводять пташенят, рідко дзвенять їхні пісні. З наближенням весни птахи готуються повертатися в рідні краї, на свої місця.

сорока

голуб

горобець

дятел

ворона

ластівка

ЗВУКИ [Р, Р' – Л, Л']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, які звуки — [л, л'] чи [р, р'] — у назвах малюнків і де вони стоять. Прочитати підписи під малюнками.
2. Яким одним словом можна назвати зображене на цих малюнках? Їстівні ці гриби чи ні? Хто назве неїстівні гриби? У назвах яких грибів є звук [р] або [л, л']?
3. Повторити чистомовки.
Резник, резник, резник — під березою підберезник.
Лічки, річки, лічки — на галявині лисички.
Ловець, ровець, ловець — під осикою красноноговець.
Роїжки, лоїжки, роїжки — різнокольорові сироїжки.
4. Повторити скоромовки.
Рила свиня тупорила, весь двір перерила.
Орел на горі, перо на орлі.
Летів перепел перед перепелицею, перед перепелятами.

5. Вивчити вірші.

Грибок

Сонце з неба так пече,
що на гірці — гаряче.
Де знайти нам холодок?
Так для цього ж є грибок!

Хатинка

Раптом небо хмари вкрили,
почалася літня злива.
Тільки ми не налякались:
ми в хатинці поховались.

А. Костецький

6. Переказати текст.

Гриби

Гриби ростуть у лісі. Підберезники зустрічаються під березами. Підосичники знаходять в осикових гаях. Маслюки ростуть у сухому сосновому бору. Рідко гриби ростуть по одному. Знайдеш білий гриб, а поряд росте другий, а далі — третій. Жовті лисички та опеньки ростуть купками.

бiлi гриби

пiдберезники

лисички

красноголовцi

сирiїжки

маслюки

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, які звуки — [л, л'] чи [р, р'] — у назвах малюнків і де вони стоять. Повторити по чотири склади, прослухавши їх один раз:

ло – ру – ру – ли   ра – лу – лу – ро   ра – ло – ру – лу
ро – рьо – лу – ра   ра – ру – льо – ре   льо – ру – ру – ло

2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.

3. Про які малюнки ці загадки?

Куди повзе, за собою хату везе.
(лик, рав)

У ріках Африки живе ненажерлива колода,
і кого вона зустрічає — всіх хапає та ковтає.
(ко, дил, кро)

4. Додати до слів (слова) назву малюнка.

Сіре пташине	Річковий ... .
Ненажерливий	Класний ... .
Хижий ширококрилий	Швидкохідний ... .

5. Вивчити вірш.

Журавлі летять

Журавлі летять, курличуть.
Шлють останнє «прощавай!»,
літечко з собою кличуть,
забирають в теплий край.

Ой, як жалко мені літа
і журавликів моїх!
Та не буду я тужити,
бо весною стріну їх.

М. Познанська

6. Переказати текст.

Осел у лев'ячій шкурі

Осел вдягнув лев'ячу шкуру, і всі гадали, що то лев. Кинулись тікати люди і тварини. Подув вітер, шкура зсунулась, і стало видно осла. Збіглись люди, відлупцювали осла.

Л. Толстой

крило

орел

журнал

крокодил

пароплав

равлик

ЗВУКИ [Р, Р' – Л, Л']

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, які звуки — [л, л'] чи [р, р'] — стоять раніше у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками.

Повторити по чотири склади, прослухавши їх один раз:

лу – лу – ра – ло   ли – ла – ра – ру   ла – ро – лу – ра'
ру – ру – ло – лу   ри – ри – лу – ру   лі – рі – лю – рю'

2. Полічити до п'яти те, що зображено на кожному малюнку.

3. Про які малюнки ці загадки?

Росте вона додолу головою,
росте вона холодною зимою,
а тільки сонечко засяє —
вона заплаче й помирає.

(руль, ка, бу)

Я росла в темній темниці,
а тепер з мене шкуру деруть,
мене варять, мене труть,
пироги з мене печуть.

(топ, ля, кар)

4. Вивчити вірш.

Кроленята

Сірі, білі ще й пухнаті
є на фермі кроленята.
Я для них несучу травичку,

з буряків зелену гичку,
ще й капусти качани,
щоб скоріш росли вони.

М. Познанська

5. Переказати текст.

Два товариші

Ішли лісом два товариші й зустріли ведмедя. Один кинувся тікати, виліз на дерево й заховався, а другий лишився на дорозі. Що йому було робити? Він упав на землю й прикинувся мертвим. Ведмідь підійшов до нього й почав нюхати, а той хлопчик і дихати перестав. Ведмідь обнюхав його лице та й пішов собі. Коли ведмідь пішов, перший товариш зліз з дерева і сміється:

— Ну, що, — каже, — ведмідь тобі на вухо шепотів?

— Він сказав мені, що погані ті люди, які в біді товариша кидають.

Л. Толстой

лікар

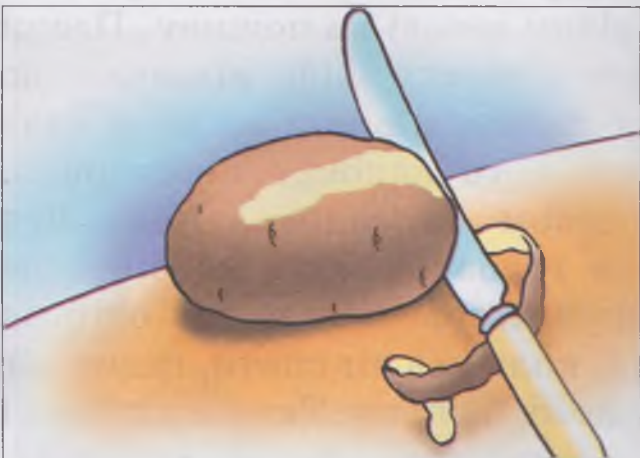
бурулька

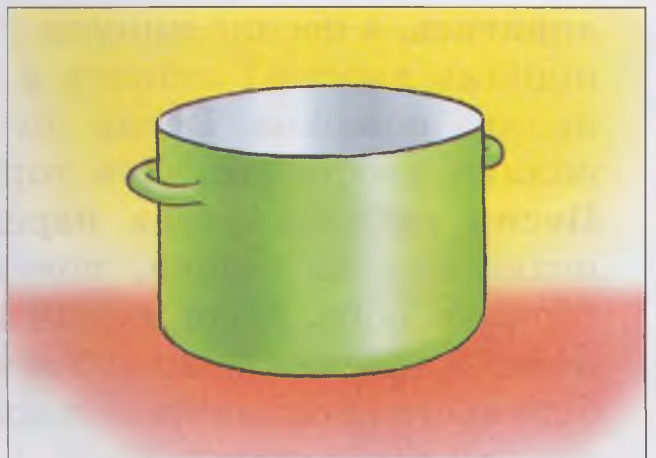
рибалка

портфель

картопля

каструля

1. Назвати малюнки. Уточнити значення цих слів. Визначити, які звуки — [л, л'] чи [р, р'] — стоять раніше у назвах малюнків. Прочитати підписи під малюнками. Згадати та назвати слова зі звуками [л, л'], потім з [р, р'].

2. Про який малюнок ці загадки?

Самі верхи, а ноги за вухами.
(ку, ля, ри, о)

Своїх очей не маю,
а іншим бачити допомагаю.
(ля, ку, ри, о)

3. Вивчити вірш.

Про великі вуха

Запитала в татуся донька-щебетуха:

— Чи слон хоботом бере слоненя за вухо?

— А навіщо це слону? Так робить негарно.

— Жаль: такі великі вуха пропадають марно.

Г. Бойко

4. Переказати текст.

Лев і песик

У Лондоні показували диких звірів і за оглядання брали грошима або собаками на корм диким звірам. Одному чоловікові захотілося подивитись на звірів; він упіймав на вулиці песика і приніс його до звіринцю. Чоловіка впустили дивитись, а песика кинули у клітку левові на проживу. Песик підібгав хвоста і забився в куток клітки. Лев підійшов до нього і понюхав. Песик ліг на спину, підняв лапки й став виляти хвостиком. Лев торкнув його лапою і перевернув. Песик скочив і став перед левом на задні лапки. Лев подивився на песика, повернув голову з боку на бік і не торкнув його. Коли хазяїн кинув левові м'яса, лев одірвав шматок і лишив песику. Увечері, коли лев ліг спати, песик ліг біля нього і поклав свою голову йому на лапу. Так і жили лев і песик в одній клітці.

Л. Толстой

ларьок

граблі

дзеркало

окуляри

кріль

журавель

1. Роздивитися малюнок. Дати дітям імена зі звуками [л, р]. Знайти на малюнку предмети, у назвах яких є звук [р], потім [л]. Хто більше? Записати ці слова на дошці. Використовуючи написані слова, скласти оповідання. Хто краще?
2. Вивчити вірші.

Над «Кобзарем»

Тихо надворі. Ні вітру, ні хмар,
ані шелесне верба височенька.
Наша Оленка відкрила «Кобзар»,
вголос читає Тараса Шевченка.
Ген за рікою синіє гора,
в небі веселка розквітла казково,
ніжно вплітається в гомін Дніпра
добре і щире Шевченкове слово.

В. Скомаровський

Рідна мова

Мово рідна, слово рідне,
хто вас забуває,
той у грудях не серденько,
а лиш камінь має.

Як ту мову нам забути,
котрою учила
нас всіх ненька говорити,
ненька наша мила?

С. Воробкевич

3. Переказати текст.

Мудра книга

Ми блукаємо мішаним лісом. Переважають у ньому високі старі сосни, але трапляються й дуби, липи, кущі глоду, крушини. Поруч молодий ясень, навкруги стовбура росте різне зілля. Оленка знайшла чистотіл. Він корисний для людини. У низині біля старого дуба ми знаходимо кущі та різнотрав'я.

Далі ступаємо тихо, обережно, ніби гортаємо сторінки нескінченної мудрої книги природи.

За С. Носалем

На риболовлі

Навчальне видання

Малярчук Антоніна Яківна

ВИПРАВЛЕННЯ ВАД МОВЛЕННЯ

Звуки Р, Р'

Навчальний посібник

Рекомендовано

Міністерством освіти і науки України

Відповідальна за випуск *С. В. Хрустальова*

Відповідальна за комп'ютерну верстку *Л. Ф. Усаненко*

Вид. код Л0050У

Підп. до друку 18.06.2009. Формат 84x108/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Гарнітура Шкільна. Ум. друк арк. 10,9. Обл.-вид. арк. 8,4. Зам. 9 - 359

Видавництво «Літера ЛТД». 03680, Київ, вул. Нестерова, 3, оф. 408.

Телефон для довідок 456-40-21.

Свідоцтво про реєстрацію № 923 від 22.05.2002 р.

Видруковано у ВАТ «Поліграфкнига» корпоративне підприємство ДАК «Укрвидавполіграфія»,
03057, м. Київ, вул. Довженка, 3.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 3089 від 23.01.2008 р.

З питань реалізації звертатися за телефонами:

у Харкові – (057) 7129144, 7129087; Києві – (044) 5991453, 4172080;

Донецьку – (062) 3459824; Житомирі – (0412) 412795;

Дніпропетровську – (0562) 396160, 396354; Львові – (032) 2430885;

Сімферополі – (0652) 228701, 229530; Тернополі – (0352) 268694, 533201;

Миколаєві – (0512) 354039; Рівному – (0362) 237864.

E-mail: commerce@ranok.kharkov.ua

«Книга поштою»: 61045 Харків, а/с 3355.

Тел. (057) 7177455, (067) 5465373.

E-mail: pochta@ranok.kharkov.ua

www.ranok.com.ua

ISBN 978-966-2032-55-0

9 789662 032550 >